

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

VILNIAUS UNIVERSITETO
STUDIJŲ PROGRAMOS
REABILITACIJA (valstybinis kodas - 621B30001)
VERTINIMO IŠVADOS

EVALUATION REPORT
OF *REHABILITATION* (state code - 621B30001)
STUDY PROGRAMME
at VILNIUS UNIVERSITY

Experts' team:

1. Dr. Raija Kuisma (team leader), *academic*,
2. Dr. John Xerri de Caro, *academic*,
3. Prof. dr. Manuela Ferreira, *academic*,
4. Dr. Marie-Antoinette Minis, *academic*,
5. Dr. Milda Žukauskienė, *academic*,
6. Ms Živilė Kondrotaitė, *students' representative*.

Evaluation coordinator -

Ms Gabrielė Bajorinaitė

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	<i>Reabilitacija</i>
Valstybinis kodas	621B30001
Studijų sritis	Biomedicinos mokslai
Studijų kryptis	Reabilitacija
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Antroji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (2 metai)
Studijų programos apimtis kreditais	120
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Reabilitacijos magistras
Studijų programos įregistravimo data	2007.04.27 Nr. ISAK-786

INFORMATION ON EVALUATED STUDY PROGRAMME

Title of the study programme	<i>Rehabilitation</i>
State code	621B30001
Study area	Biomedical Studies
Study field	Rehabilitation
Type of the study programme	University Studies
Study cycle	Second
Study mode (length in years)	Full-time (2 years)
Volume of the study programme in credits	120 credits
Degree and (or) professional qualifications awarded	Master of Rehabilitation
Date of registration of the study programme	27 April, 2007; Order No. 786

CONTENTS

I. INTRODUCTION.....	4
1.1. Background of the evaluation process.....	4
1.2. General.....	4
1.3. Background of the HEI/Faculty/Study field/ Additional information.....	4
1.4. The Review Team.....	5
II. PROGRAMME ANALYSIS	5
2.1. Programme aims and learning outcomes	5
2.2. Curriculum design.....	10
2.3. Teaching staff.....	12
2.4. Facilities and learning resources	14
2.5. Study process and students' performance assessment	15
2.6. Programme management	19
2.7. Examples of excellence *.....	21
III. RECOMMENDATIONS.....	22
IV. SUMMARY	23
V. GENERAL ASSESSMENT	25

I. INTRODUCTION

1.1. Background of the evaluation process

The evaluation of on-going study programmes is based on the **Methodology for evaluation of Higher Education study programmes**, approved by Order No 1-01-162 of 20 December 2010 of the Director of the Centre for Quality Assessment in Higher Education (hereafter – SKVC).

The evaluation is intended to help higher education institutions to constantly improve their study programmes and to inform the public about the quality of studies.

The evaluation process consists of the main following stages: 1) *self-evaluation and self-evaluation report prepared by Higher Education Institution (hereafter – HEI)*; 2) *visit of the review team at the higher education institution*; 3) *production of the evaluation report by the review team and its publication*; 4) *follow-up activities*.

On the basis of external evaluation report of the study programme SKVC takes a decision to accredit study programme either for 6 years or for 3 years. If the programme evaluation is negative such a programme is not accredited.

The programme is **accredited for 6 years** if all evaluation areas are evaluated as “very good” (4 points) or “good” (3 points).

The programme is **accredited for 3 years** if none of the areas was evaluated as “unsatisfactory” (1 point) and at least one evaluation area was evaluated as “satisfactory” (2 points).

The programme is **not accredited** if at least one of evaluation areas was evaluated as "unsatisfactory" (1 point).

1.2. General

The Application documentation submitted by the HEI follows the outline recommended by the SKVC.

1.3. Background of the HEI/Faculty/Study field/ Additional information

The Master study Programme *Rehabilitation (hereinafter – Programme)* in rehabilitation field in Vilnius University was established in 2007 and it was accredited until 2015.08.31. This is the first evaluation report by an international team since the commencement of the programme. The programme is in Faculty of Medicine, in the Department Rehabilitation, Physical and Sports Medicine and has strong links with the local Vilnius rehabilitation hospital. There is a strong tradition of research into and teaching of rehabilitation in the faculty led by Rehabilitation Physicians, which gives the flavour to this programme.

An International Expert Team (hereinafter - ET) invited by the Centre for Quality Assessment in Higher Education has produced this evaluation report. The report is based on analysis of the material submitted by VU including self-evaluation report by the rehabilitation team, and on

observations and discussion on a site visit conducted between the ET and different parties involved and interested in the master programme. The ET consisted of Occupational Therapy and Physiotherapy educators and researchers and a student representative from Lithuania, Malta, The Netherlands, Portugal and the United Kingdom.

The site visit to the University took place on 7-8 April 2015 and the ET met and discussed with the staff of the Faculty, the team responsible for the self-evaluation report, teachers and students of the study programme, as well as alumni (graduates), employers and other social partners of the Rehabilitation Master programme on the 8th April 2015. The ET also observed the central support services for the programme (classrooms, library, computer classes and laboratories) and reviewed the students' Master's theses.

At the end of the site visit the ET presented its preliminary findings and general remarks to the team responsible for the study programme. After the visit the Expert Team discussed its findings and produced this joint evaluation report.

1.4. The Review Team

The review team was completed according *Description of experts' recruitment*, approved by order No. 1-01-151 of Acting Director of the Centre for Quality Assessment in Higher Education. The Review Visit to HEI was conducted by the team on 8th April, 2015.

1. **Dr. Raija Kuisma (team leader)**, *Course Leader MSc Rehabilitation Science, School of Health Sciences, University of Brighton, United Kingdom.*
2. **Dr. John Xerri de Caro**, *Lecturer within the Physiotherapy Department, Faculty of Health Sciences, University of Malta, Malta.*
3. **Prof. dr. Manuela Ferreira**, *Professor of the School Escola Superior de Saúde do Alcoitão, Portugal.*
4. **Dr. Marie-Antoinette Minis**, *Senior Lecturer & Researcher at Faculty of Health, Behavior and Society, HAN University of Applied Sciences, Nijmegen, The Netherlands.*
5. **Dr. Milda Žukauskienė**, *the Head of Rehabilitation Department, Faculty of Health Care, Vilnius College, Lithuania.*
6. **Ms Živilė Kondrotaitė**, *student of Vilnius Gediminas Technical University study*

II. PROGRAMME ANALYSIS

2.1. Programme aims and learning outcomes

- *the programme aims and learning outcomes are well defined, clear and publicly accessible*

The purpose of the Programme was defined briefly in the Model description of the degree programme (Annex 3.1 Description of the Rehabilitation Study Programme, page 1 “Purpose of the programme”) and further clarified as an aim in the self-evaluation report (2. Analysis of the programme, 2.1. Aims of the programme and learning outcomes):

“(25) The aim of the Rehabilitation study programme is to train the second cycle specialists of Rehabilitation (Physiotherapists or Occupational therapists), who, by developing professional and management competences (values, knowledge and skills) and following the regulations of professional autonomy and responsibility, will be ready to carry out scientific research, continue the studies in the third cycle, and develop innovative ideas.

(26) The aim of the Rehabilitation study programme is related to the primary goals of the VU Faculty of Medicine, which is to train the best qualified health care specialists, who, by following the principles of lifelong learning, would further their qualifications and would take part in creating and implementing the active Rehabilitation policy, based on the unity of science, studies and practise.

(27) Having completed Rehabilitation studies, the students are awarded the second cycle qualification degree approved by the second cycle Rehabilitation study diploma, which enables the students to continue their studies in the third cycle and / or do practical work according to their qualification (Occupational therapist / Physiotherapist). “

The aim seems to focus on furthering the career development of Occupational Therapists and Physiotherapists in research mainly and only briefly refers to educating Rehabilitation Professionals who will be in the forefront in developing rehabilitation services or enrich evidence based therapy for the community. The focus on research came evident during the discussion with different partners and stakeholders during the visit. The teaching staff emphasised the research training and focus of the programme, as did the students. The discussion with the students gave the impression however, that many of them had enrolled on the programme due to lack of employment opportunities at the time and hoping that master degree would improve their chances to gain employment in their professional capacity. Only few graduates from this programme are continuing their career as researchers or educators, others working in their professional field.

The point 27 in the above extract refers practical work according to the students' qualification at Bachelor level, but there is no mention on how the master programme would develop the practice as set out in the document “Description of the Lithuania Qualifications Framework (Resolution No 535 of 4 May 2010); Annex to the Description of the Lithuanian Qualifications Framework, List of Lithuanian Qualification Levels, VII: e.g ... ”Complex activities consisting of various interconnected tasks ...’, “...the activities are performed by means of independent setting of tasks in the respective activity area...” (See extract of the document below).

“The qualification is intended for complex activities consisting of various interconnected tasks that may cover several related professional activities. Therefore, the performance of activities requires expert evaluation and application of the latest knowledge of the professional activities and similar or related areas, discovery of new facts in conducting applied research into the professional activities, and creative application of the theoretical knowledge and research results. The activities are performed by means of independent setting of the tasks in the respective activity area and taking independent decisions aimed at activity enhancement and improvement. A peculiar characteristic of the activities is

the supervision of other employees' activities. Thus, the qualifications of this level cover the abilities to independently carry out applied research, provide consulting in the activity area, coordinate projects aimed at the improvement of the qualifications of others as well as introduction of innovations, and to analyse and present the activity results."

The aims of the programme, where focus is on research, and the aim of students, who take the course to develop their skills and competencies as therapists in order to gain employment, are therefore not fully aligned.

Recommendation (R) 1. The title of the programme, the purpose and aims of the programme do not align with the legal requirements for the level VII education in Lithuania as demonstrated above, nor with the students expectations and therefore the Expert Team (ET) requests, that the programme team will rethink and redefine the title and the focus of the programme; whether this is a masters programme aiming to lead to a research career and/or to a career as an advanced rehabilitation practitioner in Lithuania as well as in Europe and wider world. According ET, as it is presented now neither of those nor the combination of them are achievable based on the aims of the programme.

- *the programme aims and learning outcomes are based on the academic and/or professional requirements, public needs and the needs of the labour market;*

It was not clear from the documentation or from the discussion with the stakeholders, teachers, clinicians or the students how the programme meets the professional requirements and the public needs of the labour market as stated in General requirements of Master degree study programmes approved by order No V-826 of 3 June 2010 of the Minister for Education and Science of the Republic of Lithuania; “5. *Universities may offer various study programmes in so far as they fall within the scope of the core activities of the university, meet the demand in the labour market and are appropriate to individual academic (artistic) abilities of students...*”. No evidence of needs assessment, market research or feasibility study was presented or discussed by the employers or the teachers to determine whether there is a demand and of what kind of further education of rehabilitation professionals would best suit the Lithuanian health and social care development. The employers and the graduates in particular indicated that there is currently a shortage of vacancies for both Occupational Therapists and Physiotherapists, and the Master programme was seen as **topping up the training for the two professions rather than developing advanced rehabilitation** professionals or researchers and the programme aims and learning outcomes unfortunately are not able to reflect otherwise, as seen in points 25 and 26 above. The inclusion of two professional groups only, Occupational Therapists and Physiotherapists into this programme without the third currently prominent group of graduates from the Adapted Physical Activity programmes and other emerging rehabilitation professionals e.g. Speech and Language Therapists, support the previous assumption that this master programme may serve as top-up of to

the two professions enrolling on the programme, Occupational Therapy and Physiotherapy Bachelor programmes, as indicated in the admission requirements; ”The students admitted into the second cycle Rehabilitation study programme have already completed the first cycle of Physiotherapy or Occupational therapy study programmes, as well as those who have completed the first cycle Rehabilitation study programme or people who have obtained a professional Bachelor’s degree together with a complementary Physiotherapy or Occupational therapy course that are approved by legal Lithuanian Republic documents” (SER, **2.5.1**. Student admission pp 19-20).

R 2. It is necessary to conduct a market research among the health care and rehabilitation providers, professionals and public, of the need of rehabilitation professionals at master level in Lithuania so that the programme, starting with the aims and learning outcomes can be matched with the academic and/or professional requirements, public needs and the needs of the labour market. It is necessary so that the employers will be able to place these graduates to appropriate masters level/advanced practitioner positions as well as the graduates to plan and progress in their career after bachelor programme.

- *the programme aims and learning outcomes are consistent with the type and level of studies and the level of qualifications offered;*

The aims and learning outcomes are summarised in the self evaluation report (page 10) and it was stated that they refer to the EQF level 7 outcomes as ”...ability independently, critically and systematically analyze innovative knowledge and apply in practical and scientific activities...”. Unfortunately the level 7 criticality and reflexivity is not evident throughout the document and some subjects express their learning outcomes at lower level as in words.. “demonstrate an ability, analyse, prepare a plan, to know principles and requirements”. More importantly the learning and teaching methods and especially the assessment task are not assessing level 7 learning adequately, e.g. in Annexe 3.2. Description of study subjects... p 15- Course unit title **Methodology of Physiotherapy; learning outcome** ”Be able to demonstrate an ability of systematical assessment of the client / patient condition, justify and apply physiotherapy intervention/methods and make evidence based decisions”. The learning task for this is “Problem based learning, presentations, literature research and analysis, case study, discussions” and the assessment is; “Presentation and evaluation of case study during seminars and practices, individual assignment (Power point presentation). At the end of the course – written exam” (p 6 of Description of study subjects...). It is not clear how the higher level thinking and practical application of the knowledge and skills are assessed mainly on written and oral work without evaluating advanced clinical practice.

The ET observed that neither the graduates, nor the students, who the ET met during the site visit, were able to demonstrate their enhanced abilities of an advanced, critical and reflective professional. This may be a language issue in translation but looking at the content and the assessment of the learning outcomes, it appears that the learning is not facilitated at an advanced

level in regards to the students abilities or the most up-to-date knowledge and skills justified with research and best practices in these two professions more globally. As an example in the **Methodology of Physiotherapy** the topics “Bobath method and PNF” are not found to have a strong evidence as physiotherapy treatment approaches and hence not advocated globally as advanced skills or methods. The main aim of the programme named in SER (p. 9) “is to train the second cycle specialists of Rehabilitation (Physiotherapists or Occupational therapists), who ..., will be ready to carry out scientific research, continue the studies in the third cycle, and develop innovative ideas“. It shows that from the very beginning the “portrait“ (qualification profile) of the future graduates is not well described and clear.

R 3. It is required to clarify and match the subject aims with the programme aims and carefully rethink the level of outcomes that are to be achieved in order to present this programme at master level. The teaching content, teaching methods and especially the assessments should also be reviewed and revised so that the learning outcomes can be achieved at the appropriate level and in line with the contemporary rehabilitation concepts and evidence based practice as described above.

- *And the name of the programme, its learning outcomes, content and the qualifications offered are compatible with each other.*

The title Rehabilitation Master refers to a wide notion of rehabilitation, but the documents do not define the concepts or philosophy of rehabilitation and only include Occupational Therapy and Physiotherapy topics in this programme, excluding other rehabilitation professions e.g. Speech and Language Therapy, Adapted Physical Activity, Art Therapy, Social Work Rehabilitation Nursing etc. which are commonly included into this category elsewhere and are from the same study branch. In some places of the document only Occupational Therapy is mentioned without reference to Physiotherapy, e.g. the Study programme document “**Access to professional activities; Occupational Therapy degree program gradulators’ can work in all levels of public and private health care institutions, educational institutions, municipalities, social rehabilitation facilities, 3.1 social care, nursing home**”. SER, P2 in Annexe 3.1. Description of the Rehabilitation study programme. This adds to the impression that the programme goals and aims are not clear. This may relate to the historical beginning of the programme when the decision was made to offer one master programme for the two professions. The content of the programme and its subject units also support this assumption; the learning hours, the topics and the optional subjects are not clearly and logically presented and the credits and contact hours for the two professions are not in synchrony. Some of the topics especially the more generic e.g. research methodologies are offered to both professional groups in separate units but with different learning outcomes and teaching hours when they could be offered to all students together. Master level students should be able to apply those

research principles to their own field of study. (General requirements for Master degree study programmes No V-826 of 3 June 2010. Vilnius; 16.2. ...ability to use the acquired knowledge and modern methods, innovations and integration of knowledge in practical activities, including research (original artistic creation) demanding analytical skills, understanding of the application limits of analytical methods (creative techniques), ability to evaluate research results and their reliability).

R4. The ET concluded that the name of the programme, the aims and learning outcomes of the programme, the content of the programme and the admission of only two professions to the programme are not compatible with the global notion of "Rehabilitation Master" and hence strongly advises that the programme team reconsiders the provision of Master level programme in this field, with suggestions as below:

a) one generic Master programme in rehabilitation, encompassing a wider concept of rehabilitation and inviting all current rehabilitation professionals to study the programme

b) several Master programmes for different professions where they would be able to study their own professional areas in higher level and become experts in those, or

c) one generic Master in Rehabilitation (adding Occupational Therapy or Physiotherapy, or.. to the title.) where all study together the generic subjects e.g. research methods and applications, rehabilitation philosophies and theories etc. and then have a varied and current menu of study units/modules in each professional area.

To accomplish level 7 Master studies, the University should also look into recruiting professional specialist from other parts of Lithuania as well as outside, i.e. Occupational Therapy, Physiotherapy and other rehabilitation practitioners with doctoral degree or equivalent expertise to join the team.

2.2. Curriculum design

- *the curriculum design meets legal requirements;*
- *study subjects and/or modules are spread evenly, their themes are not repetitive;*
- *the content of the subjects and/or modules is consistent with the type and level of the studies;*
- *the content and methods of the subjects/modules are appropriate for the achievement of the intended learning outcomes;*
- *the scope of the programme is sufficient to ensure learning outcomes;*
- *the content of the programme reflects the latest achievements in science, art and technologies.*

The self-evaluation of the Programme was conducted to comply with the University and national requirements. The Study Programme was analysed according to the the legal requirements as follows:

- the volume of the Programme is 120 credits in ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) (minimum: 90 ECTS, maximum: 120 ECTS);

- the volume of studies each semester follows the recommended: 60 credit/year and 30 cr/semester, varying from 19-30 compulsory and 0-11 optional, same for either Occupational Therapy or Physiotherapy (annex 3.1, p.4-5).

It is notable in the presented documents (annex 3.2) that some of the content of some study modules is repetitive with the bachelor course. For instance Bobath, PNF and other techniques (p. 17); or “practical application of models of occupational therapy” (p.30-31) are normally taught in entry/bachelor level courses and have more practical application. It was also confirmed in the meeting with students, that some information they receive during their master studies is repetitive and at the same level as in their bachelor studies.

The purposes and learning outcomes of most of the study units do not correspond to EQF level 7 –e.g. “to provide knowledge, to know, to apply, to understand etc.” and do not reflect the reflexivity, critical and analytical, higher level learning as is expected at the Master level programmes as discussed above. Similarly the teaching approaches and methods; mainly lectures, assessment methods; mainly closed examinations on knowledge production, do not challenge the students learning at level 7, to demonstrate specialised problem-solving skills required in research and/or innovation, in order to develop new knowledge and procedures and to integrate knowledge from different fields and apply them in practice autonomously. For instance – the attendance in seminars and the open-ended questions in examinations may not best evaluate higher-level thinking and problem based learning as indicated in the documents, (p. 54-55; 70-71 etc. in annex 3.2.).

Since the most learning outcomes of the programme do not reflect the level 7 of EQF, the content of the subjects is not consistent with the type and level of the studies at Masters level. The focus and content of some subjects seem to be rather fundamental knowledge and is limited to approaches that may not be evidence based or contemporary best practices, e.g. Bobath, PNF etc. (p.17 at annex 3.2.). The Master thesis, that the ET reviewed, appear to be in rather narrow field and technical and do not demonstrate the scientific level (more in chapter “*study process*”) required at level 7, e.g. research methodologies were not addressed or presented consistently.

From the first sight the matrix presented in annex 3.1 p. 4-5 seems to be very logical. However, when analysing it more in detail, it appears, that learning outcomes of some professional subjects, for instance 2.2 (*plan, perform and coordinate the practical occupational therapy process individually and within a team; carry out the analysis of personal/team/community activity efficiency and possibilities, as well as environmental factors*) or 2.4. (*plan, perform and coordinate the practical physiotherapy process individually and within a team; making evidence based decisions*) are included only in optional study units (2.2. – for Occupational therapists and 2.4. for Physiotherapists) and only in one compulsory course unit “Achievements of Gerontology in Rehabilitation”. It appears, that occupational therapy students would be also able to “plan, perform and coordinate the practical physiotherapy process individually and within a team; making evidence

based decisions“ but only in field of gerontology. This arrangements seems illogical and not justified in the masters programme.

ET concludes that it is not clear and transparent how the two different branches in the study programme Occupational Therapy and Physiotherapy are awarded with the same degree title when the learning outcomes and subjects are different in level, content and study hours.

2.3. Teaching staff

- *the study programme is provided by the staff meeting legal requirements;*
- *the qualifications of the teaching staff are adequate to ensure learning outcomes;*
- *the number of the teaching staff is adequate to ensure learning outcomes;*
- *teaching staff turnover is able to ensure an adequate provision of the programme;*
- *the higher education institution creates conditions for the professional development of the teaching staff necessary for the provision of the programme;*
- *the teaching staff of the programme is involved in research (art) directly related to the study programme being reviewed.*

The study programme is provided by staff who meeting legal requirements (more than 80% of the teaching staff have advanced degrees). According to annex 3.5 of the self-evaluation report, the Programme involves: 17 academic lecturers, 6 of whom are professors, 2 associate professors, 9 lecturers-doctors of science and 2 PhD students. The expertise of the teaching staff though at high level in their own subject topics, do not adequately match the degree speciality e.g. rehabilitation in Occupational Therapy and Physiotherapy; two Occupational Therapy and three Physiotherapy teachers. At the moment none of the Occupational Therapy teachers have a doctoral level qualification, which seem to limit the topics and areas they can be involved in teaching and research. Within a Master Study Programme where there are goals such as "Critically analyse and evaluate the effectiveness of occupational therapy practical process, the application of theoretical models, and the expression of the attitude system", it would be preferable to have teachers with a doctoral degree or equivalent expertise. The legal requirements recommends that up to 40% of the staff teaching of the main subjects may consist of persons with at least a three-year practical experience in the area of the applied subject. According to SER and the annex 3.5, from the 17 academic lecturers, only 6 (35%) lecturers are Occupationnal Therapists and Physiotherapists who should be responsible for around 60% of the main subjects. So this number of the teaching staff is not fully adequate to ensuare the specific professional learning outcomes such as “Choose independently and improve knowledge in scientific and professional field according life – long learning principles“ or “Reasonably evaluate, analyze the quality of work, react to new situations and solve problems while carrying out accepted responsibilities“. The ET strongly recommends that

the teaching team needs to be strengthened by expanding recruitment and attracting teachers from around Lithuania or elsewhere, who have doctoral level qualification and/or appropriate professional expertise, while at the same time facilitating current teachers to achieve these qualifications.

The SER indicates that the University organizes and offers different courses to teachers for enhancing and developing their pedagogical competences. This is a positive activity since teachers in professional programmes need both practical and pedagogical expertise. The ET recommends that the University puts even more emphasis on encouraging all teachers to engage in pedagogic training and research, since the Staff CVs did not include evidence of their pedagogical education.

According to SER (p. 16), the main reason for the turn-over in the teaching staff is maternity leave for young women lecturers. During the year 2013/1014 one Professor left the job but 2 were newly accepted and two assistants left and one was accepted. So the turnover of the teaching staff is rather low.

According to SER (p. 16), when appointing lecturers, their personal qualities, subject competence, pedagogical skills, and the ability to present the subject taught in written form, the ability to apply different scientific methods and the experience of scientific activities are considered. The lecturers are accepted and reassessed via the invitation to tender according to the tender regulations of Vilnius University Senate that state the requirements for Vilnius University pedagogical and scientific staff election and attestation order, as well as qualification requirements.

The CVs demonstrate that in general the academics are experienced and have large volumes of publications. Their involvement in scientific conferences, working groups and networks is also evident. But as the SER highlights perhaps more leading roles and active participation in different networks of all teaching staff, especially the key members of Occupational Therapy and Physiotherapy fields, would further develop the vision for this programme. It appears from the CVs of teaching staff that profession specific publications are not very strongly represented especially in the Occupational Therapy field and this could be enhanced by recruiting more doctoral level staff.

Most of the teaching staff are alumni of the VU and/or have worked there their whole career. Few teachers have taken short exchange visit in other universities or countries. This creates a great tradition in the department but may also narrow the vision and exploration outside the comfort zone. According to SER and confirmed during the visits, the Occupational Therapy and Physiotherapy teachers of the programme have rather limited involvement in mobility programs in Lithuania and outside in Europe and the world. The ET strongly recommends the strengthening of these exchange programs and active participation of students and professional staff in order to bring new ideas of the profession as well as teaching to this programme.

At the end of this paragraph ET would like to mention positive aspects of this area too: The teaching team is commended on their apparent coherence and willingness to work together and

enhance the programme, despite there being very large number from different professions and departments. This can be seen as a richness of the programme, but more teachers in the professional areas would add great value to this programme. It was also evident that the communication between students and teachers is good and informal, and the students can approach teachers without a fear and express their opinions about the subjects and teaching methods that helps for programme development.

2.4. Facilities and learning resources

- *the premises for studies are adequate both in their size and quality;*
- *the teaching and learning equipment (laboratory and computer equipment, consumables) are adequate both in size and quality;*
- *the higher education institution has adequate arrangements for students' practice;*
- *Teaching materials (textbooks, books, periodical publications, databases) are adequate and accessible.*

The premises provided by the University for the Programme are very good both in their size and quality. Teaching takes place in 6 locations, in the department of Rehabilitation, physical and sports medicine (Zirmunu st. 124, Vilnius), Vilnius University Santariskes clinic (Santariskiu st. 2, Kairiukscio st. 2, Vilnius), public institution Vilnius University hospital Santariskes clinic branch Children's hospital (Santariskiu st. 7, Vilnius), Nursing study centre (J. Kairiukscio st. 2, Vilnius), Hygiene Institute (Didzioji st. 22), the faculty of Philosophy (Universiteto st. 9/1, Vilnius, room 107). The inconvenience of six separate locations will hopefully be partly solved in the near future since there is a new building under construction where according to the discussions with the staff, the rehabilitation programmes will have spaces allocated to teaching and research.

The ET could observe that the premises for studies have very good teaching and learning equipment (laboratory and computer equipment, consumables), both in size and quality. All study rooms meet the requirements of safety and hygiene. There is an appropriate number of desks, chairs, boards, screens, multimedia equipment, computers; some of the rooms have TVs, DVD players, equipment of teleconference. All rooms have facilities to connect and use computers and multimedia equipment, some of the rooms have wired Internet connection, wireless network is accessible everywhere in the faculty (SER, p. 18 and visit confirmed).

According to SER (p. 19) the necessary publications for Rehabilitation study programme are accessible at the library of the Faculty of Medicine of Vilnius University, the library of Vilnius University and Lithuanian library of medicine. Study manuals and methodological literature supplemented every year with newly published literature, with heed to the student and lecturer remarks.

The students of the Faculty of Medicine of Vilnius University can access almost 64 thousand publications in both Lithuanian and foreign languages (textbooks and scientific publications), mostly comprised of biomedical science literature. The literature stored is continuously renewed, especially the topics of clinical medicine, public health, nursing, physiotherapy, occupational therapy, and other topics of similar nature. The data bases are accessible to students from VU computers: 66 data bases are being tested and subscribed to, such as Annual Reviews (USD), BMJ Clinical Evidence, BMJ Journals, Cochrane Library, Lippincott Williams & Wilkins Custom (via OVID), MD Consult, Nature Publishing, PubMed Central, Health Source-Consumer Edition (EBSCO), The Biomedical & Life Sciences Collection, Science Direct (SciVerse), Springer LINK, Taylor&Francis, and others. During the visit the ET could verify this reality and the students also referred that during the meeting.

Although, the ET could observe that the availability of professions' specific literature is rather limited, e.g. textbooks in Occupational Therapy. This is mainly because there are not many written in the local language and translation of original books is a long and challenging process. At Master level English language literature could be used to a greater extent. The ET suggests including the Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature (CINAHL) databases online and in the library. This database is specialized in nursing and allied health professions' research and widely used in other countries.

2.5. Study process and students' performance assessment

- *The admission requirements are well-founded*

According to the SER (65) student admission into the second cycle Rehabilitation Master programme is carried out following the rules of general admission, organised and implemented by the Lithuanian higher education institutions association for organisations of general acceptance (LAMA BPO), as well as the rules for admission into study programmes, issued by Vilnius University. The applicant numbers and entry to the programme are rather small, on average 18 students. The students admitted into the second cycle Rehabilitation study programme have already completed the first cycle Physiotherapy or Occupational therapy study programmes, as well as those who have completed the first cycle Rehabilitation study programme or people who have obtained a professional Bachelor's degree together with a complementary Physiotherapy or Occupational therapy course that are approved by legal Lithuanian Republic documents. These statements in the SER might be true, in reality however only students who have already completed the first cycle Physiotherapy or Occupational Therapy study programmes have entered the programme and there are no students from the first cycle of any other rehabilitation study branch, e.g. Adapted Physical Activity admitted so far.

In the SER it is stated that University admission is carried out via tender. The priority is given to the candidates who are placed high in the tender list. The number of tender points determines the position in the tender list. During the period of observation the composition of tender points has changed; the information about the requirements for candidates is presented in LAMA BPO website (<http://www.lamabpo.lt/turinys/holders – foreign – qualifications>). The order of admission is improved every year. The Ministry of Education Science of the Republic of Lithuania determines the number of candidates for state financed positions. The number for non – financed positions for Rehabilitation study programme is determined by Vilnius University.

This information in the SER was not clear, nor was clarified during the discussions, whether there is capacity to expand the intake. This would perhaps allow more varied study unit menu and therefore give the students more varied choice and experience. Renewed aims of the programme together with the appropriate level learning outcomes and more current topics should also attract more applicants with a broader background.

The dropout from the programme, 6-18%, though not high, still is a concern. The SER describes a system of support to the students, which seems adequate and students' involvement in community and extra curricula activities is also described in detail in the SER. However university's efforts to identify the reason for dropouts and how to deal with it and how to enhance adherence e.g. by admission procedures, or other measures, was not evident in the documentation or during site visits.

- *students have opportunities to participate in student mobility programmes;*

According to the SER (82) Student mobility is encouraged by providing information on the possibilities to study abroad on Vilnius University website <http://www.vu.lt/lt/tarptautiniai – rysiai/mainu – galimybes> (information available in Lithuanian). Vilnius University International Relations office distribute posters every year to promote studies abroad, the information is also placed on the student message board of the Faculty of Medicine. Students are also consulted individually, and the possibilities of studying abroad and carrying out scientific research are discussed. This effort does not seem to be effective though, since the start of the programme only two students participated in an international summer camp in Riga 2014. (83) Teachers' and students' participation in ENPHE activities is also mentioned but involvement in ENOTHE is not evident in the SER (84).

- *the higher education institution ensures an adequate level of academic and social support;*

More academic, financial, scholarship and credit accumulation support by the department and the University is needed to facilitate the international mobility of students and staff to enhance the development of the programme and rehabilitation in Lithuania. The ET understood during the site visit that students at the Master programme showed a lack of interest in internationalisation and exchange in general in Lithuania, Europe and wider world. Students are not able to be involved in exchange programmes due to the combination of family life, work and other personal duties during this life phase, which may make internationalisation non-attractive to them. As can be seen in the teachers' CVs, many of them are actively involved in international activities and publications which could facilitate a strong international influence on the Master programme itself. The ET would like to see more effort on encouraging and enabling students to participate in national and international conferences and short duration workshops in other universities in Lithuania and Europe to widen the outlook of the students, who as discussed earlier are mainly graduates from this university.

- *the organisation of the study process ensures an adequate provision of the programme and the achievement of the learning outcomes;*

The study process is described in the SER and explained during the discussion but the information was rather confusing to ET. The Master Programme is designed to educate Rehabilitation Master graduates, but in the documentation there is no general subject or module on rehabilitation itself, e.g. concepts, philosophies, processes etc. as discussed earlier. The two professional groups, Occupational Therapists and Physiotherapists seem to study very separate units and interprofessional learning of the concepts and practices of rehabilitation are not provided in the programme. The final competences of the graduates with the same title have a different background and the programme seems to divide the the students into those professions rather than integrating the concepts of the professions. The ET concludes that it would be preferable to widen the scope of the programme at a scientific level in order to educate a wider range of health professionals and also develop interprofessional learning in rehabilitation so that the future graduates could work together to develop rehabilitation further in the community. The current study process' organisation seems not to be adequate to get a master degree in Rehabilitation.

A positive comment provided by the Master students was their satisfaction of the ability to study in the afternoons, which allows them to combine their study with their work. This comment however was not related to the value of the content of the Programme. The distribution of workload for the students seems reasonable based on the students' feedback during the discussion.

- *students are encouraged to participate in research, artistic and applied research activities;*

The Master programme is rather new (2007). The learning outcomes shown are dual. During the site visit the students claimed having developed more research skills such as different statistics. Students stated that they were able to use more references as an additional value of the Master Programme. On the other hand they claimed to become better practitioners. The students explained that they achieve better job opportunities by being able to work with a more critical view and being better in decision making. One of the expectations of Masters level professionals is to demonstrate critical evaluation of current practices in order to develop the practices further. This was not however demonstrated during the discussion with the graduates or students of this programme.

The ET was concerned about the level of the final research theses, which were all given very high marks. The ET found that in some thesis the statistics were inappropriately used, methodology was not presented in adequate detail and conclusions were made from very small sample sizes as could be seen in the English abstracts. Qualitative research paradigm was not represented in the final work of the students, though it is very prominent in current rehabilitation and health care research elsewhere. One of the teachers however expressed interest in qualitative research paradigm, which will hopefully be introduced to the students too. Unfortunately the topics of research were in rather narrow area of topics and perhaps not current in view of developing contemporary rehabilitation. The master theses should be strengthened and by involving more lecturers with a scientific background of Applied Sciences such as Occupational Science and Physiotherapy Science in developing these research questions would be a step forward. Based on the topics and level of the thesis the ET has serious doubts whether the level 7 of scientific approach to rehabilitation is reached with the final theses. Collaboration and participation in European activities would also give a great impact to the research activities.

During the discussion with the students and the graduates, it became apparent that they were satisfied with their course and study. This is a positive trend from the programme point of view but it also reflects that perhaps the students and graduates were not able to reflect, analyse and critique their study period and therefore were not able to recognize weaknesses in the programme (level 7 requirements). This might be also due to the limited exposure to other similar courses in Lithuania and elsewhere, but also students' lack of practical experience between bachelor and master studies and therefore students and graduates cannot make any comparisons. Apart from enhancement of research skills the ET expected Master students to be able to better communicate in English and demonstrate maturity in their reflection.

The learning and teaching approaches are detailed in each subject. However they seem to be very similar in all subjects and do not detail the specific learning activities. Therefore it is difficult to evaluate whether those activities are the most appropriate to facilitate achievement of the learning outcomes at level 7 as discussed earlier. Problem Based Learning (PBL) seem to be one of

the learning approaches in almost all the subjects and during the site visit one teacher with a pedagogical training could explain the additional value of it. However the concept and practice of PBL was not clear in the documents and none of the students or graduates mentioned this type of learning approach during the visit.

- *the assessment system of students' performance is clear, adequate and publicly available;*

The assessment of students' learning follows the publicly available general procedures approved by the University Senate. The assessment format is included in each subject and again this seems to involve similar tasks as the first cycle programmes for most of the subjects. There seem to be several tasks and closed examinations and tests in most of the subject, which seem to ask knowledge and facts, and refers to "right" answers, which may not be the current understanding of learning and knowledge development as expressed in the EQF 7. ET agrees that the assessment system is expressed clearly but does not align with expected level 7 learning outcomes at Master's level.

- *professional activities of the majority of graduates meets the programme providers' expectations.*

The paragraph in the SER about professional activities claims 87% of the graduates work in the remit of their professional qualification. Some of the graduates from this course become teachers at the University were they were thought and few will continue to doctoral degree. During the visit the ET was not able to receive a clear picture of the additional value of Master graduates for their work in the community or practice.

The SER is confusing in places with regard to the differentiation of the two professions in the programme. Sometimes Physiotherapy is stated in a paragraph that might be applicable for Occupational Therapy students as well (72). Or statements are not consistent throughout the text provided (20&21) versus (84), in which ENOTHE was not mentioned any more.

R. In order to present this programme at Master level (EQF Level 7) the ET strongly recommends that the team reflects on the learning and teaching philosophy and practice of the programme and subjects and revisits the learning outcomes, content, learning teaching approaches and the assessment of all subject units to align them at level 7 to achieve the aim of the programme.

2.6. Programme management

- *responsibilities for decisions and monitoring of the implementation of the programme are clearly allocated;*
- *information and data on the implementation of the programme are regularly collected and analysed;*

- *the outcomes of internal and external evaluations of the programme are used for the improvement of the programme;*
- *the evaluation and improvement processes involve stakeholders;*
- *the internal quality assurance measures are effective and efficient.*

The analysis and evaluation of the programmes followed the recommendations of the Methodology for the evaluation of higher education study programmes approved by the Director of the Centre for Quality Assessment in Higher Education by Order No 1-01-162 of 20 December 2010, and in particular analysis of programme management involved looking at decision-making procedures and ways to ensure quality of the programme (Section IV, 108). Since this was the first external evaluation of the programme it was not possible to address any changes that have taken place since the programme was first implemented.

The Rehabilitation Master programme started in 2007 and was originally intended for a Master in Occupational Therapy and a Master in Physiotherapy (*Verbal communications during the visit*). However, it appears that the Department responsible for Academic Studies decided to implement a combined Rehabilitation Master programme for two professional groups, Occupational Therapists and Physiotherapists. The rationale for this development is not clear in the documentation. The ET observed that the responsibilities for decisions and the monitoring of the implementation of the programme were clearly allocated in a vertical context however it remained unclear as to how, why or at what level decisions were formalised. The wider involvement of the stakeholders in the feedback process was evident and confirmed by the teachers, students and social partners. This involvement however appeared to be heavily based on opinions, daily discussions amongst staff and students and a yearly feedback session and questionnaire. Whilst all this appears very relevant and effective, it lacks in efficiency, as there is no formal approach and excludes the formulation of any key performance indicators and recordable objective outcomes.

It is understood that the reference to ‘insurance’ is intended to be ‘assurance’ throughout when referring to internal quality assurance measures (SER, 2.6.2, page 26). Periodic and episodic assessments are reported to be carried out but there were no examples given or shown to verify this as the ET asked it during the site visit. The same applies to the surveys carried out amongst the students. Discussion and assessment of the examination results is considered to be very important for the programme quality but it is not clear how this takes place, except for an end of year discussion between involved stakeholders as it was explained to ET during the site visit. The measures taken to enhance and develop the pedagogical competence of teachers is very commendable and enhances the efforts to ensure quality of teaching but it is unclear how this differs from that at Bachelor level.

The pressing concern to the ET is the organisation of the Master programme in general and the ET strongly recommends that the University and the department reflect and evaluate how the current Rehabilitation Master programme meets the expectations and needs of the current demands of the society and consider whether the current programme is still adequate, or whether there should be a redesign and development of the Master level programmes in rehabilitation fields; whether more generic level 7 programme for all rehabilitation professionals would meet the society's needs best or whether specific professional master programmes in Occupational Therapy and Physiotherapy and other rehabilitation professional areas are the best solution in the context of rehabilitation development in Lithuania, as these are distinct areas and relevant for advancement of health care practices in society to meet modern day needs. At the same time, whilst academic furtherance along the 'scientific' route is pertinent, and admittedly the students have found it useful to enable better understand and critique the literature, and the social partners have found these new skills useful in the working world, master graduates and master students still appear to want to have a deeper understanding with more knowledge and skills in their professional fields. It was also evident to the ET from the discussions with the students and graduates that knowledge and skills in leadership, management and entrepreneurship were limited to a few theoretical sessions and therefore the students and graduates were not able to apply them in practice. These are now considered as core skills in current rehabilitation and health care practice so it might be also a suggestion for consideration.

2.7. Examples of excellence *

* if there are any to be shared as a good practice

III. RECOMMENDATIONS

1. The programme team is strongly advised to reconsider the aims and structure of the programme, in view of research excellence and/or professional excellence, leadership, entrepreneurship and innovation. As discussed earlier this can be achieved either by a combined master programme for all rehabilitation practitioners with common generic and general subjects/modules and with appropriate and contemporary menu of profession specific modules that the students can choose to build their expertise on. One of the other options is to develop separate master programmes for the different professions, which would still allow shared subjects and modules in the general subjects e.g. research methods.

The University must consider all the options carefully by establishing the needs and demands of the community and society and then plan carefully a programme suite at EQF level 7, that best fits the purpose and is comparable to Master level programmes in Europe and elsewhere.

2. The ET strongly recommends that the programme team will re-evaluate the level of learning outcomes of all subjects to fully match with the EQF level 7 and then design the content and learning and teaching methods to match the aims and learning outcomes and the assessments of the programme and subjects to educate contemporary, critical and reflective autonomous rehabilitation practitioners. Research has shown that assessment is the main driver for students' learning and the methods and tasks must align with the learning outcomes and teaching at the right level. The programme team is strongly advised to revisit the assessment practices of the whole programme.

3. Even though the current teaching team is strong and represents a wide range of rehabilitation and related professionals, the University is advised to strengthen the input from the contemporary rehabilitation professions, i.e. Occupational Therapy, Physiotherapy and other rehabilitation fields, e.g. Adaptive Physical Activity. Encouraging and supporting current teaching staff to obtain their doctoral level qualification but also to recruit doctoral level colleagues from around Lithuania and wider a field in Europe can achieve this. Also, encouraging and supporting pedagogic studies and research by the teaching staff, involvement in exchanges in Lithuania and Europe will help to strengthen the teaching team and develop the curriculum.

4. More formalised feedback system and information how the feedback and advice from different stakeholders is acted on should also be implemented, so that all stakeholders could easily track an audit of the changes and developments.

5. Support and encouragement to teaching staff and students to expand international activities within the programme. This can be achieved without disturbing the life balance of Master students for example by creative solutions with distance learning. More input from outside the University and exchange might enhance a broader view that is need at this level of education.

6. Enhancement of student centred learning approaches, e.g. PBL are recommended and further educational training of teachers in this respect is required.

7. The level of Master thesis needs enhancement with regard to subjects chosen, focusing on appropriate methodology and statistics in quantitative research. Moreover introducing other research paradigms e.g qualitative is strongly recommended.

IV. SUMMARY

Programme Aims and Learning Outcomes

Based on the documentation and discussion with different stakeholders it became clear that the aim of the Rehabilitation Master Programme is not well defined and therefore it is difficult to understand how the needs of the society and the professions are met. The aims of the programme and the outcomes of the subject units do not correspond to the EQF level 7 requirements and the content, teaching approaches and assessment therefore do not reflect the level 7 either. The Expert Team strongly recommends that the programme aims are re-evaluated and benchmarked against EQF level 7 and other master level programmes in Lithuania as well as similar programmes in Europe.

Curriculum Design

The curriculum design reflects the aims and demonstrates that there is a dilemma between education of researchers or advanced professionals and also whether to have one programme for two professions or separate for each. Some of the generic modules are similar for both professions, some have differences in the level and contact hours, and therefore it seems that the master degree for the two professions are not equitable.

The ET recommends that once the philosophy and the main aim of the programme(s) is established the team will rethink and design the curriculum in collaboration with the different stakeholders, taking into account the contemporary trends and evidence based practice in rehabilitation in Lithuania and abroad.

Teaching Staff

The teaching staff is experienced and widely publishing with varied backgrounds but the professional staff and their profile should be strengthened by encouraging and supporting staff development in pedagogic as well as professional study and research and also by inviting doctoral level teachers with professional background outside this University to join the team.

Facilities and Learning resources

The facilities and learning resources are very good, but more professional literature and access to on line databases e.g. Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature (CINAHL) could be provided and the students should be encourage to use English language literature more at Masters

level in order to be able to get involved in international academic discussions and exchanges, which will enhance the education of rehabilitation professionals in this University

Study Process and Students' performance assessment

The study processes are clearly described but because of the unclear aims and learning outcomes, they do not fully reflect Master level study.

Programme Management

The programme management is described adequately and there are different paths and levels of communication. However there should be a more formal audit process to follow the development of the programme and the study units.

V. GENERAL ASSESSMENT

The study programme REHABILITATION (state code – 621B30001) at VILNIUS UNIVERSITY is given **negative** evaluation.

Study programme assessment in points by evaluation areas.

No.	Evaluation Area	Evaluation of an area in points*
1.	Programme aims and learning outcomes	1
2.	Curriculum design	1
3.	Teaching staff	2
4.	Facilities and learning resources	4
5.	Study process and students' performance assessment	1
6.	Programme management	2
	Total:	11

*1 (unsatisfactory) - there are essential shortcomings that must be eliminated;

2 (satisfactory) - meets the established minimum requirements, needs improvement;

3 (good) - the field develops systematically, has distinctive features;

4 (very good) - the field is exceptionally good.

Grupės vadovas: Team leader:	Dr. Raija Kuisma
Grupės nariai: Team members:	Dr. John Xerri de Caro
	Prof. dr. Manuela Ferreira
	Dr. Marie-Antoinette Minis
	Dr. Milda Žukauskienė
	Živilė Kondrotaitė

**VILNIAUS UNIVERSITETO ANTROSIOS PAKOPOS STUDIJŲ PROGRAMOS
REABILITACIJA (VALSTYBINIS KODAS – 621B30001) 2015-08-21 EKSPERTINIO
VERTINIMO IŠVADŲ NR. SV4-238 IŠRAŠAS**

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

**VILNIAUS UNIVERSITETO
STUDIJŲ PROGRAMOS
REABILITACIJA (valstybinis kodas - 621B30001)
VERTINIMO IŠVADOS**

**EVALUATION REPORT
OF REHABILITATION (state code - 621B30001)
STUDY PROGRAMME
at VILNIUS UNIVERSITY**

Experts' team:

7. Dr. Raija Kuisma (team leader), *academic*,
8. Dr. John Xerri de Caro, *academic*,
9. Prof. dr. Manuela Ferreira, *academic*,
10. Dr. Marie-Antoinette Minis, *academic*,
11. Dr. Milda Žukauskienė, *academic*,
12. Ms Živilė Kondrotaitė, *students' representative*.

Evaluation coordinator -

Ms Gabrielė Bajorinaitė

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Reabilitacija
Valstybinis kodas	621B30001
Studijų sritis	Biomedicinos mokslai
Studijų kryptis	Reabilitacija
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Antroji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (2 metai)
Studijų programos apimtis kreditais	120
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Reabilitacijos magistras
Studijų programos įregistravimo data	2007.04.27 Nr. ISAK-786

INFORMATION ON EVALUATED STUDY PROGRAMME

Title of the study programme	Rehabilitation
State code	621B30001
Study area	Biomedical Studies
Study field	Rehabilitation
Type of the study programme	University Studies
Study cycle	Second
Study mode (length in years)	Full-time (2 years)
Volume of the study programme in credits	120 credits
Degree and (or) professional qualifications awarded	Master of Rehabilitation
Date of registration of the study programme	27 April, 2007; Order No. 786

TURINYS

I. ĮVADAS	4
1.1. Vertinimo proceso kontekstas	4
1.2. Bendra informacija	4
1.3. Informacija apie aukštąją mokyklą/fakultetą/studijų kryptį/ Papildoma informacija	4
1.4. Ekspertų grupė.....	5
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	5
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	5
2.2. Programos sandara.....	10
2.3. Personalas	12
2.4. Materialieji ištekliai.....	14
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	15
2.6. Programos vadyba	19
2.7. Gerosios praktikos pavyzdžiai.....	21
III. REKOMENDACIJOS	22
IV. SANTRAUKA	23
V. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	25

I. ĮVADAS

1.1. Vertinimo proceso kontekstas

Vykdomų studijų programų vertinimas vykdomas vadovaujantis Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) direktoriaus 2010 m. gruodžio 20 d. įsakymu patvirtinta Vykdomų studijų programų vertinimo metodika (toliau – Metodika).

Vertinimo tikslas yra padėti aukštosioms mokykloms nuolat tobulinti savo studijų programas bei informuoti visuomenę apie studijų kokybę.

Vertinimo procesą sudaro šie pagrindiniai etapai: 1) savianalizė, kurios pagrindu aukštoji mokykla parengia savianalizės suvestinę; 2) ekspertų grupės vizitas į aukštąją mokyklą; 3) vertinimo išvadų parengimas ir jų viešas paskelbimas; 4) paskesnė veikla.

Vadovaudamasis studijų programos išorinio vertinimo išvadomis SKVC priima sprendimą dėl studijų programos akreditavimo 6 arba 3 metams. Jeigu studijų programos vertinimo išvados yra neigiamos, programa neakredituojama.

Programa akredituojama 6 metams, jeigu visos vertinamosios sritys yra įvertintos „labai gerai“ (4 balai) arba „gerai“ (3 balai).

Programa akredituojama 3 metams, jeigu nei viena vertinamoji sritis nėra įvertinta „nepatenkinamai“ (1 balas).

Programa neakredituojama, jeigu bent viena vertinamoji sritis yra įvertinama „nepatenkinamai“ (1 balas).

1.2. Bendra informacija

Aukštoji mokykla vertinimui pateikė SKVC Metodikoje nurodytus vertinimui reikalingus dokumentus.

1.3. Informacija apie aukštąją mokyklą/fakultetą/studijų kryptį/ Papildoma informacija

Vilniaus universiteto reabilitacijos krypties magistro studijų programa *Reabilitacija (toliau – Programa)* pradėta vykdyti 2007 ir buvo akredituota iki 2015.08.31. Tai pirmosios tarptautinio vertinimo išvados nuo programos vykdymo pradžios. Programa vykdoma medicinos fakultete Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedroje ir glaudžiai bendradarbiauja su Vilniaus reabilitacijos ligonine. Programa pasižymi stipriomis mokslinių tyrimų ir dėstymo reabilitacijos kryptyje tradicijomis, kurias tęsia Reabilitacijos gydytojų vadovaujamas fakultetas.

Tarptautinė ekspertų grupė (toliau- EG), pakviesta Studijų kokybės vertinimo centro, parengė šias vertinimo išvadas. Vertinimo išvados parašytos remiantis Vilniaus universiteto reabilitacijos grupės pateikta savianalizės suvestine, taip pat pastebėjimas ir diskusijomis tarp EG ir skirtingų šalių, susijusių su magistro programa vizito metu. EG sudarė ergoterapijos ir kineziterapijos ugdytojai ir mokslininkai ir studentas iš Lietuvos, Maltos, Nyderlandų, Portugalijos ir Jungtinės Karalystės.

Vizitas į universitetą vyko 2015 metų balandžio 7-8 dienomis, kurio metu EG susitiko ir kalbėjosi su fakulteto darbuotojais, savianalizės suvestinės rengimo grupe, dėstytojais, studentais, darbdaviais

ir kitais socialiniais partneriais vertinadmi Reabilitacijos magistro programą 2015 metų balandžio 8 dieną. EG taip pat aplankė auditorijas, kompiuterių klases ir laboratorijas bei peržiūrėjo pateiktus magistro baigiamuosius darbus.

Vizito pabaigoje EG pristatė preliminarinius pastebėjimus ir bendrąsias pastabas grupei atsakingai už studijų programą. Po vizito ekspertų grupė diskutavo ir pateikė šias bendras vertinimo išvadas.

1.4. Ekspertų grupė

Ekspertų grupė sudaryta vadovaujantis *Ekspertų atrankos aprašu*, patvirtintu Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus įsakymu Nr. 1-01-151. Siekdama atlikti vertinimą, ekspertų grupė 2015 m. balandžio 8 d. lankėsi aukštojoje mokykloje.

1. **Dr. Raija Kuisma (grupės vadovė)**, *Braitono universiteto kineziterapijos mokslų daktarė, Jungtinė Karalystė.*
2. **Dr. John Xerri de Caro**, *Maltos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto dėstytojas Malta.*
3. **Prof. dr. Manuela Ferreira**, *Alcoitãosveikatos mokslų aukštosios mokyklos profesorė, Portugalija.*
4. **Dr. Marie-Antoinette Minis**, *HAN taikomųjų mokslų universiteto Sveikatos, elgesio ir visuomenės fakulteto mokslininkė, Neuroreabilitacijos programos dėstytoja, Nyderlandai.*
5. **Dr. Milda Žukauskienė**, *Vilniaus kolegijos Sveikatos fakulteto Reabilitacijos katedros vedėja, Lietuva.*
6. **Ms Živilė Kondrotaitė**, *Vilniaus Gedimino technikos universiteto studijų programos Bioinžinerija studentė, Lietuva.*

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

- *Programos tikslai ir studijų rezultatai aiškiai apibrėžti ir viešai skelbiami*

Programos paskirtis trumpai išdėstyta laipsnį suteikiančios programos modelio apraše (3.1 priedas, „Reabilitacijos studijų programos aprašas“, 1 p., „Studijų programos tikslas“) ir savianalizės suvestinėje (SS) toliau aiškinama kaip tikslas (2. Programos analizė, 2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai):

„25. *Reabilitacijos studijų programos tikslas – parengti reabilitacijos magistrus, (Kineziterapeutus arba Ergoterapeutus), kurie gilindami žinias, profesinės autonomijos ir atsakomybės, paslaugų plėtros bei vadybos kompetencijas bus pasirengę vykdyti mokslinius tyrimus, būti savo profesinės srities lyderiais, plėtoti inovatyvias idėjas (turintys gebėjimus tęsti studijas trečioje pakopoje).*

26. *Reabilitacijos studijų programos tikslas siejasi su pagrindiniais Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto tikslais – parengti aukščiausios kvalifikacijos sveikatos priežiūros specialistus,*

kurie vadovaudamiesi mokymosi visą gyvenimą principais tobulintų savo kvalifikaciją ir dalyvautų kuriant bei įgyvendinant aktyvią reabilitacijos politiką, pagrįstą mokslo, studijų ir praktikos vienvone.

27. Baigus Reabilitacijos studijas suteikiamas Reabilitacijos magistro kvalifikacinis laipsnis, patvirtinamas Reabilitacijos magistro diplomu, kas suteikia teisę tęsti studijas doktorantūroje ir / arba darbui pagal profesinę kvalifikaciją.

Atrodo, kad studijų tikslu siekiama skatinti ergoterapeutų ir kineziterapeutų profesinį tobulėjimą daugiausia mokslinių tyrimų srityje, tik trumpai užsimenama apie reabilitologų, kuriems teks dirbti reabilitacijos paslaugų kūrimo pirmosiose gretose arba gausinti įrodymais pagrįstus gydymo metodus bendruomenės labui, rengimą. Susitelkimas į mokslinius tyrimus aiškiai išryškėjo per vizitą diskutuojant su įvairiais partneriais ir socialiniais dalininkais. Tiek dėstytojų kolektyvas, tiek studentai kaip pagrindinį programos aspektą akcentavo mokslinių tyrimų studijas. Tačiau iš diskusijų su studentais susidarė įspūdis, jog daugelis jų šią studijų kryptį rinkosi dėl to, kad tuo metu stokojo įsidarbinimo galimybių ir tikėjosi, kad magistro laipsnis suteiks daugiau galimybių gauti darbą pagal specialybę. Mokslininko ar dėstytojo karjerą tęsia tik keli šią programą baigę absolventai, likusieji dirba profesinėje srityje.

Pirmiau minėtoje ištraukoje, 27 punkte, kalbama apie praktinį darbą, atitinkantį studento kvalifikaciją, įgytą gavus bakalauro laipsnį, tačiau niekur neminima, kokios naudos praktikai duos magistro studijos, kaip tai numatyta dokumente „Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas“ (2010 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr. 535); Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo priedo „Lietuvos kvalifikacijų lygių sąrašas“ VII punkte, pvz.: „Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių <...>“, „<...>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius <...>“ (žr. toliau pateikiamą ištrauką iš dokumento).

„Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keleto giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.

Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.“

Todėl studijų programos tikslai, kuriuose didžiausias dėmesys skiriamas moksliniams tyrimams, ir studentų, kurie šią studijų kryptį renkasi tam, kad patobulintų savo įgūdžius ir kompetencijas kaip terapeutai ir lengviau gautų darbo, tikslai nevisiškai sutampa.

Rekomendacija (R) Nr. 1. Studijų programos pavadinimas, paskirtis ir tikslai nesutampa nei su Lietuvos VII lygio kvalifikacijai keliamais teisiniais reikalavimais, kaip išdėstyta pirmiau, nei su studentų lūkesčiais, todėl ekspertų grupė (EG) reikalauja, kad studijų programos komitetas persvarstytų programos esmę ir duotų naują pavadinimą, nes ši magistro programa sukurta, kad

būtų galima siekti mokslininko karjeros ir (arba) daryti prityrusio reabilitologo praktiko karjerą Lietuvoje, Europoje ir kitose pasaulio šalyse. Pasak EG, taip, kaip studijų programa vykdoma dabar, vadovaujantis jos tikslais neįmanoma pasiekti nei vieno, nei kito.

- *Programos tikslai ir studijų rezultatai grindžiami akademiniais ir (arba) profesiniais reikalavimais, visuomenės ir darbo rinkos poreikiais.*

Iš dokumentacijos ar iš pokalbių su socialiniais dalininkais, dėstytojais, klinicistais ir studentais liko neaišku, kaip programa patenkina profesinius reikalavimus ir viešuosius darbo rinkos poreikius, išdėstytus Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. V-826: „5. Studijų programos gali būti įvairaus pobūdžio, tačiau jos turi atitikti universiteto profilį, asmens individualius akademinis (kūrybinius) gebėjimus ir darbo rinkos poreikius <...>“. Nėra jokių įrodymų, kad darbdaviams ar dėstytojams buvo pateiktas arba su jais aptartas poreikio vertinimas, rinkos tyrimas arba ekonominio pagrįstumo studija, kuriais remiantis būtų galima nustatyti, ar toks poreikis yra ir kokio tipo tolesnis reabilitacijos specialistų mokymasis geriausiai atitiktų Lietuvos sveikatos ir socialinės priežiūros sistemos raidą. Darbdaviai ir studentai ypač pabrėžė, kad šiuo metu trūksta laisvų darbo vietų tiek ergoterapeutams, tiek kineziterapeutams. Magistro studijų programa daugiau papildo **abiejų šių specialybių studijas, užuot rengusi kvalifikuotus reabilitologijos** specialistus ar mokslininkus, o iš programos tikslų ir studijų rezultatų, deja, matyti, kad jie neatspindi to, kas rašoma pirmiau minėtuose 25 ir 26 punktuose. Tai, kad į šią studijų programą įtraukiamos tik dvi specialistų grupės – ergoterapeutai ir kineziterapeutai, o trečioji didelė taikomosios fizinės veiklos programų absolventų grupė ir nauji reabilitacijos specialistai, pavyzdžiui, logopedai, į ją nepriimami, leidžia ir toliau manyti, jog ši magistro studijų programa tarnauja tik kaip dviejų į ją priimamų specialybių – egroterapijos ir fizioterapijos bakalauro programų – papildymas, kaip nurodoma reikalavimuose stojantiesiems: „Į reabilitacijos antrosios pakopos studijų programą priimami studentai, jau baigę reabilitacijos krypties kineziterapijos / ergoterapijos pagrindines universitetines studijas, baigusieji kineziterapijos arba ergoterapijos pagrindines studijas arba asmenys, įgiję profesinį bakalauro laipsnį kartu su papildomu kineziterapijos arba ergoterapijos kursu, aprobuotu Lietuvos Respublikose teisės aktuose.“ (SS, 2.5.1. Studentų priėmimas, 19–20 p.).

R Nr. 2. Būtina atlikti sveikatos priežiūros ir reabilitacijos paslaugų teikėjų, specialistų ir visuomenės nuomonės tyrimą, siekiant išsiaiškinti, kiek Lietuvoje reikia magistro laipsnį turinčių reabilitologų, kad programa, pradedant jos tikslais ir studijų rezultatais, derėtų su akademiniais ir (arba) profesiniais reikalavimais, visuomenės ir darbo rinkos poreikiais. To reikia tam, kad darbdaviai galėtų skirti šiuos absolventus į pareigas, tinkamas magistro laipsnį turintiems ar aukštos kvalifikacijos praktikams, o bakalauro programos absolventai galėtų tinkamai planuoti ir plėtoti savo karjerą.

- *Programos tikslai ir studijų rezultatai dera su studijų programos rūšimi, lygiu ir suteikiamos kvalifikacijos lygiu.*

Tikslai ir studijų rezultatai apibendrinti savianalizės suvestinėje (10 p.), kurioje teigiama, kad jie atitinka Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LKS) VII lygį: „<...> geba nepriklausomai, kritiškai ir sistemiškai analizuoti inovatyvias žinias, jas taikyti praktinėje ir mokslinėje veikloje <...>“. Deja, VII lygiui reikalingo kritiškumo ir refleksiškumo įrodymų dokumentuose trūksta, o kai kurių dalykų studijų rezultatai nusakomi dar žemesniu lygiu, pavyzdžiui, tokiais žodžiais kaip „geba, analizuoja, parengia planą, išmano principus ir reikalavimus“. Užvis svarbiausia tai, kad mokymosi ir dėstymo metodikose, ypač – vertinimo užduotyse, tinkamai neįvertinamos VII lygio studijos: pvz., 3.2 priedas „Studijų dalykų aprašas“ <...>, 15 p. – studijų dalyko pavadinimas „**Kineziterapijos metodologija**“; **studijų rezultatai**: „Gebės sistemiškai vertinti kliento ar paciento būklę, pateisinti taikomas kineziterapines intervencijas bei metodus, juos taikyti ir priimti įrodymais pagrįstus sprendimus“. Šio dalyko studijų užduotis yra „problemomis grįstas mokymasis, prezentacijos, literatūros paieška ir jos nagrinėjimas, atvejo analizė, diskusijos“, o vertinimas atliekamas pagal „atvejo analizės pateikimą ir vertinimą seminarų bei praktikos metu, individualias užduotis (pateiktas programa „Power Point“). Kurso pabaigoje laikomas egzaminas raštu“ (Studijų dalykų aprašas, 6 p.). Lieka neaišku, kaip pagal raštu ir žodžiu pateikiamus darbus įvertinamas aukštesnio lygio mąstymas ir praktinis žinių bei įgūdžių taikymas, jei nevertinama klinikinės praktikos patirtis.

Kaip pastebėjo EG, nei absolventai, nei studentai, su kuriais EG susitiko lankydamasi universitete, nesugebėjo pademonstruoti aukšto lygio prityrusio, kritiško ir svarstančio specialisto gebėjimų. Galbūt problemos esmė yra vertimo kalba, tačiau žvelgiant į studijų rezultatų turinį ir vertinimą atrodo, kad, atsižvelgiant į studentų gebėjimus arba pačias naujausias žinias bei įgūdžius, kuriuos pasauliniu mastu patvirtina abiejų šių specialybių moksliniai tyrimai ir geroji praktika, mokytis pažengusiesiems netampa lengviau. Pavyzdžiui, **Kineziterapijos metodologijos** tema „Bobath metodika ir PNF“ stokoja rimtų įrodymų kaip kineziterapinio gydymo metodai, taigi pasaulyje nelaikomi pirmaujančia praktika ar būdais. Pagrindinis SS įvardijamas programos tikslas (9 p.) – „rengti reabilitacijos antrosios pakopos studijų specialistus (kineziterapeutus arba ergoterapeutus), kurie <...> bus pasirengę vykdyti mokslinius tyrimus, tęsti studijas trečiojoje pakopoje ir kurti inovatyvias idėjas“. Matyti, kad iš pat pradžių būsimųjų absolventų „portretas“ (kvalifikacinis profilis) nėra tiksliai apibrėžtas ir aiškus.

R Nr. 3. Būtina išgryninti ir priderinti dalykų tikslus prie studijų programos tikslų ir nuodugniai apgalvoti, kokį rezultatų lygį reikia pasiekti tam, kad ši programa būtų vykdoma magistro lygiu. Dėstomą turinį, dėstymo metodus, ypač vertinimus, taip pat reikia persvarstyti ir

pertvarkyti taip, kad būtų pasiekiami atitinkamo lygio studijų rezultatai, derantys su šiuolaikinėmis reabilitacijos koncepcijomis ir įrodymais grįsta praktika, kaip aprašyta pirmiau.

- *Programos pavadinimas, jos studijų rezultatai, turinys ir suteikiamos kvalifikacijos dera tarpusavyje.*

Suteikiamas laipsnis – reabilitacijos magistras – nurodo platų reabilitacijos suvokimą, tačiau dokumentuose reabilitacijos koncepcijos ar filosofija neapibrėžiamos, o pačioje programoje minimos tik ergoterapijos ir kineziterapijos temos. Kitos reabilitacijos specialybės, pavyzdžiui, logopedija, taikomoji fizinė veikla, meno terapija, socialinio darbo reabilitacija, slauga ir pan., kurios kitur paprastai priskiriamos prie šios kategorijos ir priklauso tai pačiai studijų krypčiai, į šią programą nepatenka. Keliose dokumento vietose minima tik ergoterapija ir nė žodžiu neužsimenama apie kineziterapiją. Pvz., studijų programos dokumente „**Profesinės veiklos prieinamumas**“ rašoma, kad „baigusieji laipsnį suteikiančią ergoterapijos programą gali dirbti visų lygių viešosiose ir privačiose sveikatos priežiūros įstaigose, švietimo įstaigose, savivaldybėse, socialinės reabilitacijos centruose, 3.1 socialinėje rūpyboje, slaugos namuose“ (SS, 3.1 priedas „Reabilitacijos studijų programos aprašas“, P2 skirsnis). Susidaro įspūdis, kad programos tikslai yra neaiškūs. Tai galima susieti su istorinėmis programos ištakomis, kai buvo nuspręsta siūlyti vieną abiejų specialybių magistro programą. Šią prielaidą taip pat pagrindžia programos turinys ir jos studijų dalykai; mokymosi valandos, temos ir pasirenkamieji dalykai nurodomi neaiškiai ir nelogiškai, o abiejų specialybių kreditai ir kontaktinės valandos nesutampa. Kai kurios temos, ypač bendrojo pobūdžio, pvz., tyrimų metodologijos, abiejų specialybių grupėms dėstomos kaip atskiri dalykai, nors visiems studentams galėtų būti dėstomos kartu, tačiau jų studijų rezultatai ir dėstymo valandos skiriasi. Magistrantūros studentai turėtų gebėti taikyti šiuos mokslinių tyrimų principus savo studijų srityje. (Bendrieji magistrantūros studijų programų reikalavimai, išdėstyti 2010 m. birželio 3 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakyme Nr. V-862: „16.2. bus įgudęs įgytą žinojimą ir supratimą, šiuolaikinius metodus taikyti analitinių gebėjimų, inovatyvumo ir žinių integracijos reikalaujančioje praktinėje veikloje, įskaitant mokslinius tyrimus (originalią kūrybą), išmanys analizės metodų (kūrybinių technikų) taikymo ribas, mokės įvertinti tyrimų rezultatus ir nustatyti jų patikimumą“.)

R Nr. 4. EG priėjo prie išvados, kad programos pavadinimas, tikslai, studijų rezultatai ir faktas, kad į ją priimami tik dviejų specialybių studentai, nederą su pasaulyje vartojama sąvoka „reabilitacijos magistras“, todėl programos komitetui primygtinai rekomenduoja persvarstyti šios srities magistro lygio programos teikimą ir atsižvelgti į toliau pateikiamus pasiūlymus:

- a) teikti vieną bendrinę, platesnę reabilitacijos koncepciją apimančią reabilitacijos magistro programą, kurios studijuoti būtų kviečiami visi dabartiniai reabilitacijos specialistai;*
- b) teikti skirtingų specialybių studentams kelias magistro programas, kuriose jie galėtų studijuoti savo profesines sritis aukštesniu lygiu ir taptų jų ekspertais, arba*

c) teikti vieną bendrinę reabilitacijos magistro programą (prie pavadinimo pridedant „ergoterapija“ arba „kineziterapija“ ar kt.), kurioje visi kartu studijuotų bendrinius dalykus, pvz., mokslinių tyrimų metodus ir taikymo būdus, reabilitacijos filosofiją ir teoriją ir kt., ir taip įgytų įvairių ir aktualių kiekvienos profesinės srities studijų dalykų ar modulių portfelį.

Tam, kad teikiamos magistro studijos atitiktų VII lygį, universitetas turi ieškoti galimybių įdarbinti specialistų, t. y. ergoterapijos, kineziterapijos ir kitus reabilitacijos praktikų, turinčių daktaro laipsnį arba atitinkamos patirties, tiek iš kitų Lietuvos vietų, tiek iš užsienio.

2.2. Programos sandara

- Studijų programos sandara atitinka teisinius reikalavimus.
- Studijų dalykai ir (arba) moduliai paskirstyti tolygiai, jų temos nesikartoja.
- Dalykų ir (arba) modulių turinys dera su studijų rūšimi ir lygiu.
- Dalykų ir (arba) modulių turinys ir metodai yra tinkami numatytiems studijų rezultatams pasiekti.
- Programos apimties pakanka studijų rezultatams užtikrinti.
- Programos turinys atspindi naujausius mokslo, meno ir technologijų pasiekimus.

Atlikta programos savianalizė atitinka universiteto ir nacionalinius reikalavimus. Studijų programa analizuota atsižvelgiant į toliau išvardytus teisinius reikalavimus:

- Programos apimtis yra 120 kreditų pagal Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemą (ECTS) (minimumas – 90 ECTS, maksimumas – 120 ECTS).
- Kiekvieno semestro studijų apimtis atitinka šias rekomendacijas: 60 kreditų per metus ir 30 kreditų per semestrą; 19–30 kreditų tenka privalomiesiems, 0–11 kreditų – pasirenkamiesiems dalykams; ši tvarka taikoma tiek ergoterapijos, tiek kineziterapijos specialybei (3.1 priedas, 4–5 p.).

Pateiktuose dokumentuose pastebėta (3.2 priedas), kad dalis kai kurių studijų modulių turinio kartojasi su bakalauro kursu. Pavyzdžiui, Bobath, PNF ir kitos metodikos (17 p.) arba „Praktinis ergoterapijos modelių taikymas“ (30–31 p.) paprastai dėstomi įvadiniuose ar bakalauro lygio kursuose ir yra daugiau taikomi praktiškai. Per susitikimus su studentais taip pat patvirtinta, kad dalis magistrantūros studijose gaunamos informacijos kartojasi ir yra tokio paties lygio kaip ir bakalauro studijose.

Daugumos studijų dalykų paskirtis ir studijų rezultatai neatitinka LKS VII lygio, pvz., „suteikti žinių, žinoti, taikyti, suprasti ir pan.“, ir neatspindi refleksyvumo, kritiškumo ir analitiškumo, aukštesnio lygio išsilavinimo, kurių tikimasi iš magistrantūros studijų programų. Panašiai ir dėstymo būdai bei metodai (daugiausia paskaitos), vertinimo metodai (daugiausia uždari egzaminai, skirti žinioms atgaminti) neskatina studentų siekti VII lygio kvalifikacijų, rodyti vykdant mokslinius tyrimus ir (arba) domintis naujovėmis įgytų specializuotų problemų sprendimo įgūdžių, kurie leistų įgyti naujų žinių, išmokti naujų procedūrų, sujungti skirtingų sričių žinias ir jas

savarankiškai taikyti praktikoje. Pavyzdžiui, seminarų lankomumas ir atvirieji klausimai per egzaminus nėra pats geriausias būdas vertinti aukštesnio lygio mąstymą ir problemomis grįstą mokymąsi, nurodomą dokumentuose (3.2 priedas, 54–55 ir 70–71 p.).

Kadangi dauguma programos studijų rezultatų neatitinka LKS VII lygio, dalykų turinys nedera su magistrantūros studijų rūšimi ir lygiu. Susidaro vaizdas, kad kai kurių dalykų akcentai ir turinys tėra fundamentinės žinios, o traktuotė – ribota ir nepagrįsta įrodymais arba naujausia gerąja praktika, pvz., Bobath, PNF ir kt. (3.2 priedas, 17 p.). EG vertintas magistro darbas pasirodė esąs gana siauros srities, techniškas ir nesiekiantis VII lygiui reikalingo mokslinio lygio (daugiau žr. skyriuje „*Studijų eiga*“), pvz., mokslinių tyrimų metodikos netaikytos arba taikytos nenuosekliai.

Iš pirmo žvilgsnio 3.1 priedo 4–5 p. pateikiama matrica atrodo labai logiška. Tačiau panagrinėjus nuodugniau matyti, kad tų pačių specialybės dalykų studijų rezultatai nustatyti tik pasirenkamiesiems studijų dalykams, pvz., 2.2 (*individualiai ir komandoje planuoti, vykdyti, koordinuoti ergoterapijos procesą; atlikti asmens, grupės ir bendruomenės veiklos efektyvumo, galimybių ir aplinkos veiksnių analizę*) arba 2.4. (*individualiai ir komandoje planuoti, vykdyti, koordinuoti ergoterapijos procesą; priimti įrodymais pagrįstus sprendimus*) (2.2. – ergoterapeutams, 2.4. – kineziterapeutams), ir tik vienam privalomajam studijų dalykui „Gerontologijos pasiekimai rehabilitacijoje“. Susidaro įspūdis, kad ergoterapijos studentai sugebės „individualiai ir komandoje planuoti, vykdyti, koordinuoti ergoterapijos procesą; priimti įrodymais pagrįstus sprendimus“ tik gerontologijos srityje. Magistrantūros programoje tokia tvarka atrodo nelogiška ir nepateisinama.

EG priėjo prie išvados, kad yra neaišku ir neskaidru, kaip pagal dvi skirtingas studijų programos šakas – ergoterapijos ir kineziterapijos – suteikiamas tas pats laipsnis, nors jų abiejų studijų rezultatų ir dalykų lygis, turinys ir studijų valandos skiriasi.

2.3. Personalas

- *Studijų programą dėstantis personalas atitinka teisinius reikalavimus.*
- *Dėstytojų kvalifikacija yra tinkama studijų rezultatams užtikrinti.*
- *Dėstytojų skaičius yra pakankamas studijų rezultatams užtikrinti.*
- *Dėstytojų kaita leidžia užtikrinti tinkamą programos vykdymą.*
- *Aukštojo mokslo įstaiga sudaro profesinio dėstytojų tobulėjimo, būtino programai vykdyti, sąlygas.*
- *Studijų programos dėstytojai dalyvauja moksliniuose tyrimuose (kūrybinėje veikloje), tiesiogiai susijusiuose su vertinama studijų programa.*

Studijų programą dėstantis personalas atitinka teisinius reikalavimus (daugiau kaip 80 proc. dėstytojų turi mokslinį laipsnį). Kaip teigiama savianalizės suvestinės 3.5 priede, studijų programą dėsto 17 akademinų lektorių, iš kurių 6 yra profesoriai, 2 docentai, 9 mokslų daktaro laipsnį turintys lektoriai ir 2 doktorantai. Nors dėstytojai yra savo dalykinių temų srities aukšto lygio specialistai, jų patirtis ne visai atitinka laipsnio, pvz., ergoterapijos ir kineziterapijos reabilitacijos, pobūdį (du ergoterapijos ir trys kineziterapijos dėstytojai). Šiuo metu nė vienas ergoterapijos dėstytojas neturi daktaro laipsnio kvalifikacijos – tai riboja temas ir sritis, kurias jie galėtų dėstyti arba kurių mokslinius tyrimus galėtų vykdyti. Magistro studijų programoje, kurios siekiniai yra „kritiškai pagrįsti, vertinti ir analizuoti ergoterapijos požiūrių sistemų raiškos, modelių taikymo ir proceso efektyvumą“, būtų pageidautina turėti mokslų daktaro laipsnį ar atitinkamą patirtį turinčių dėstytojų. Teisiniuose reikalavimuose rekomenduojama, kad iki 40 proc. personalo, dėstančio pagrindinius dalykus, sudarytų asmenys, turintys mažiausiai trejų metų praktinę patirtį dėstomo dalyko srityje. Kaip nurodoma SS ir 3.5 priede, iš 17 akademinų lektorių tik 6 (35 proc.) yra ergoterapeutai ir kineziterapeutai, kurie turėtų būti atsakingi už maždaug 60 proc. pagrindinių dalykų. Taigi šis personalo skaičius yra ne visai tinkamas konkrečioms profesiniams studijų rezultatams užtikrinti, pavyzdžiui, „savarankiškai pasirinkti ir gilintis mokslo bei profesinėje srityje vadovaujantis mokymosi visą gyvenimą principu“ arba „argumentuotai vertinti, analizuoti savo ir kitų darbo kokybę, reaguoti į naujas situacijas prisiimant moralinę atsakomybę už savo veiklos rezultatus“. EG primygtinai rekomenduoja stiprinti personalo grandį, samdant ir pritraukiant iš kitų Lietuvos vietų ar užsienio dėstytojų, kurie turi mokslų daktaro kvalifikaciją ir (arba) atitinkamą profesinę patirtį, ir kartu sudaryti palankias sąlygas siekti šių kvalifikacijų dabartiniams dėstytojams.

SS nurodoma, kad universitetas organizuoja ir siūlo dėstytojams įvairių kursų pedagoginei kompetencijai kelti ir tobulinti. Ši veikla vertintina teigiamai, nes specializuotų programų dėstytojams reikia tiek praktinės, tiek pedagoginės patirties. EG rekomenduoja, kad universitetas dar labiau skatintų visus dėstytojus dalyvauti pedagogikos mokymuose ir moksliniuose tyrimuose, nes personalo gyvenimo aprašuose nėra įrodymų apie įgytą pedagoginį išsilavinimą.

Kaip rašoma SS (16 p.), pagrindinė personalo kaitos priežastis yra jaunų dėstytojų moterų išėjimas nėštumo ir gimdymo bei vaiko priežiūros atostogų. 2013–2014 m. iš darbo išėjo vienas ir buvo priimti du nauji profesoriai, išėjo du ir buvo priimtas vienas asistentas. Taigi personalo kaita gana maža.

SS nurodoma (16 p.), kad skiriant dėstytojus vertinamos jų asmeninės savybės, dalykinė kompetencija, pedagoginiai įgūdžiai ir gebėjimas perteikti dėstomą dalyką raštu, gebėjimas taikyti įvairius mokslinius metodus ir mokslinės veiklos patirtis. Dėstytojai priimami ir dar kartą vertinami skelbiant konkursą laisvai darbo vietai užimti, kaip numatyta Vilniaus universiteto Senato

nustatytose konkursų rengimo taisyklėse, kuriomis reglamentuojama Vilniaus universiteto pedagoginio ir mokslinio personalo atrankos ir atestacijos tvarka bei kvalifikaciniai reikalavimai.

Iš gyvenimo aprašų matyti, kad apskritai akademiniai darbuotojai yra prityrę ir publikavę daug mokslinių darbų. Tai įrodo ir jų dalyvavimas mokslinėse konferencijose, darbo grupėse ir tinkluose. Tačiau, kaip pabrėžiama SS, jeigu visas pedagoginis personalas, ypač pagrindiniai ergoterapijos ir kineziterapijos sričių dėstytojai, užimtų daugiau vadovaujamų postų ir aktyviau dalyvautų įvairiuose tinkluose, tai galbūt leistų geriau išplėtoti šios programos viziją. Skaitant pedagoginio personalo gyvenimo aprašus susidaro įspūdis, kad specializuotuose profesiniuose leidiniuose, ypač ergoterapijos srities, publikuojama mažokai darbų – šią padėtį galima pagerinti įdarbinant daugiau mokslų daktaro laipsnį turinčių dėstytojų.

Dauguma personalo yra VU alumnai ir (arba) dirba čia per visą savo profesinę karjerą, vos keli dėstytojai yra buvę trumpuose mainų vizituose kituose universitetuose ar šalyse. Viena vertus, tai yra fakultete susiformavusi šauni tradicija, kita vertus, dėl to vizijos ir tyrinėjimai gali susiaurėti tiek, kad nebeišeis už komforto zonos ribų. SS teigiama, be to, per vizitus pasitvirtino, kad ergoterapijos ir kineziterapijos programos dėstytojai gana ribotai dalyvauja Lietuvoje, likusioje Europos dalyje ir visame pasaulyje vykdomose judumo programose. EG primygtinai rekomenduoja stiprinti šias mainų programas ir aktyvinti studentų bei profesinio personalo dalyvavimą, kad į programą būtų įtraukiama naujų specialybės ir dėstymo idėjų.

Skirsnio pabaigoje EG nori paminėti ir teigiamus šios srities aspektus: pagirti dėstytojų komandą už akivaizdų darnumą ir norą dirbti kartu bei stiprinti programą, nepaisant to, kad labai didelė jų dalis yra kitų profesijų ir priklauso kitiems fakultetams. Šią savybę galima vertinti kaip programos stiprybę, tačiau priėmus daugiau profesinių sričių dėstytojų programos vertė dar labiau išaugtų. Akivaizdu ir tai, kad studentų ir dėstytojų komunikacija yra gera ir neformali, studentai gali kreiptis į dėstytojus be baimės, išsakyti savo nuomonę apie dalykus ir dėstymo metodus – visa tai padeda tobulinti programą.

2.4. Materialieji ištekliai

- *Studijų patalpos yra tinkamo dydžio ir kokybės.*
- *Dėstymo ir mokymosi įranga (laboratorinė ir kompiuterinė įranga, kiti reikmenys) yra tinkamo dydžio ir kokybės.*
- *Aukštojo mokslo įstaiga yra sudariusi tinkamas sutartis dėl studentų praktikos.*
- *Mokomoji medžiaga (vadovėliai, knygos, periodiniai leidiniai, duomenų bazės) yra tinkama ir prieinama.*

Šiai programai universiteto skirtos patalpos dydžio ir kokybės požiūriu yra labai geros. Dėstoma 6 vietose: Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedroje (Žirmūnų g. 124, Vilniuje),

Vilniaus universiteto Santariškių klinikose (Santariškių g. 2, J. Kairiūkščio g. 2, Vilniuje, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filiale Vaikų ligoninėje (Santariškių g. 7, Vilniuje), Slaugos studijų centre (J. Kairiūkščio g. 2, Vilniuje), Higienos institute (Didžioji g. 22, Vilniuje) ir Filosofijos fakultete (Universiteto g. 9/1, Vilniuje, 107 auditorijoje). Laimei, dėl šešių skirtingų dėstytojų vietų susidarantys nepatogumai artimiausioje ateityje bus iš dalies išspręsti, nes statomas naujas pastatas, kuriame, kaip paaiškėjo iš pokalbių su personalu, reabilitacijos krypties programoms bus skirtos dėstytojų ir mokslinių tyrimų erdvės.

EG apžiūrėjusi įsitikino, kad studijoms skirtose patalpose sumontuota dydžio ir kokybės požiūriu labai gera dėstytojų ir mokymosi įranga (laboratorinė ir kompiuterinė įranga, kiti reikmenys). Visos auditorijos atitinka saugos ir higienos reikalavimus. Pakanka stalų, kėdžių, rašomųjų lentų, ekranų, multimedijos įrangos, kompiuterių; kai kuriose auditorijose yra televizorius, skaitmeninių vaizdo diskų (DVD) leistas, nuotolinių konferencijų įranga. Visose auditorijose sumontuoti įrenginiai, reikalingi kompiuteriams ir multimedijos įrangai prijungti ir naudoti, kai kuriose auditorijose veikia laidinis interneto ryšys. Belaidis tinklas prieinamas visame fakultete (nurodyta SS, 18 p., ir patvirtinta per vizitą).

Kaip teigiama SS (19 p.), Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto bibliotekoje, Vilniaus universiteto bibliotekoje ir Lietuvos medicinos bibliotekoje prieinami visi Reabilitacijos studijų programai būtini leidiniai. Studijų vadovai ir metodologinė literatūra, atsižvelgiant į studentų ir dėstytojų pastabas, kasmet papildoma naujai išleista literatūra.

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentai gali naudoti beveik 64 tūkst. publikacijų (vadovėlių ir mokslinių leidinių) lietuvių ir užsienio kalbomis, kurių didžiąją dalį sudaro biomedicinos mokslinė literatūra. Turima literatūra, ypač klinikinės medicinos, visuomenės sveikatos, slaugos, kineziterapijos, ergoterapijos ir kitomis panašaus pobūdžio temomis, nuolat atnaujinama. Naudodamiesi VU kompiuteriais, studentai gali jungtis prie duomenų bazių: testuojamos ir prenumeruojamos 66 duomenų bazės, pavyzdžiui, „Annual Reviews“ (USD), „BMJ Clinical Evidence“, „BMJ Journals“, „Cochrane Library“, „Lippincott Williams & Wilkins Custom“ (per OVID), „MD Consult“, „Nature Publishing“, „PubMed Central“, „Health Source-Consumer Edition“ (EBSCO), „The Biomedical & Life Sciences Collection“, „Science Direct“ („SciVerse“), „Springer LINK“, „Taylor&Francis“ ir kt. Per vizitą EG galėjo tai patikrinti realybėje, šį faktą per susitikimą patvirtino ir studentai.

Tiesa, EG pastebėjo, kad specializuotos profesinės literatūros, pvz., ergoterapijos vadovėlių, prieinamumas gana ribotas. Didžiąją dalimi taip yra dėl to, kad vietos kalba parašytų knygų ne tiek daug, o originalių knygų vertimas – ilgas ir varginantis procesas. Literatūra anglų kalba magistrinėse studijose galėtų būti naudojama plačiau. EG siūlo į internetines ir bibliotekos duomenų bazes įtraukti slaugos ir susijusios sveikatos literatūros duomenų bazę „Cumulative Index

to Nursing and Allied Health Literature“ (CINAHL). Ši specializuota slaugos ir susijusių sveikatos mokslų tyrimų duomenų bazė plačiai naudojama kitose šalyse.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

- *Priėmimo į studijas reikalavimai yra tinkamai pagrįsti.*

Kaip rašoma SS (65), studentų priėmimas į Reabilitacijos antrosios pakopos studijų (magistro) programą vykdomas vadovaujantis bendrojo priėmimo taisyklėmis (jį organizuoja ir įgyvendina Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti – LAMA BPO), taip pat laikantis Vilniaus universiteto nustatytų priėmimo į studijų programas taisyklių. Pateikiamų paraiškų ir stojančiųjų skaičius – gana mažas, vidutiniškai 18 studentų. Į Reabilitacijos antrosios pakopos studijų programą priimami studentai, jau baigę reabilitacijos krypties kineziterapijos arba ergoterapijos pagrindines universitetines studijas, baigusieji kineziterapijos arba ergoterapijos pagrindines studijas arba asmenys, įgiję profesinį bakalauro laipsnį kartu su papildomu kineziterapijos arba ergoterapijos kursu, aprobuotu Lietuvos Respublikose teisės aktais. Šie SS teiginiai galbūt ir teisingi, tačiau realybėje į studijų programą įstoja tik kineziterapijos ar ergoterapijos pagrindines studijų programas baigę studentai. Iki šiol nebuvo priimta nė vieno studento, baigusio kokios nors kitos reabilitacijos studijų krypties, pvz., taikomosios fizinės veiklos, pagrindines studijas.

SS teigiama, kad priėmimas į universitetą vykdomas organizuojant konkursą. Pirmenybė teikiama tiems kandidatams, kurie dalyvių sąrašė užima aukštesnę vietą. Ją dalyvių sąrašė lemia konkursinių balų skaičius. Stebimuoju laikotarpiu konkursinio balo sandara pasikeitė; informacija apie kandidatams keliamus reikalavimus pateikiama LAMA BPO svetainėje ([http://www.lamabpo.lt/turinys/holders – foreign – qualifications](http://www.lamabpo.lt/turinys/holders_-_foreign_-_qualifications)). Priėmimo tvarka kasmet tobulinama. Kandidatų į valstybės finansuojamas vietas skaičių nustato Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Valstybės lėšomis nefinansuojamų Reabilitacijos studijų programos vietų skaičių nustato Vilniaus universitetas.

Informacija apie tai, ar esama pajėgumų didinti priimamųjų skaičių, SS pateikiama neaiškiai, aiškesnė ji netapo ir per diskusijas. Galbūt priėmus daugiau studentų būtų galima sudaryti įvairesnį studijų dalykų portfelį ir taip studentams suteikti įvairesnių pasirinkimo bei patirties galimybių. Pritraukti daugiau ir platesnį parengimą turinčių stojančiųjų padėtų ir atnaujinti programos tikslai, atitinkamo lygio studijų rezultatai bei aktualesnės temos.

Nubyrėjimo iš programos procentas nėra didelis (6–18 proc.), bet vis tiek kelia susirūpinimą. SS aprašoma pagalbos studentams sistema atrodo esanti tinkama. SS taip pat išsamiai aprašytas studentų dalyvavimas bendruomeninėje ir neakademinėje veikloje. Tačiau iš pateiktos dokumentacijos ar vizitų vietoje taip ir liko neaišku, ką universitetas daro, kad išsiaiškintų

nubyrėjimo priežastį, kaip siūlo su tuo tvarkytis ir kaip ketina gerinti studentų išsaugojimą, pvz., galbūt ketina taikyti kitokias priėmimo procedūras ar kitas priemones.

- *Studentams sudaromos sąlygos dalyvauti judumo programose.*

Kaip rašoma SS (82), studentų judumas skatinamas Vilniaus universiteto svetainėje [http://www.vu.lt/lt/tarptautiniai – ryšiai/mainu – galimybes](http://www.vu.lt/lt/tarptautiniai-ryšiai/mainu-galimybes) pateikiant informacijos apie galimybes studijuoti užsienyje (informacija pateikiama lietuvių kalba). Vilniaus universiteto Tarptautinių programų ir ryšių skyrius kasmet išskabina skelbimus, kviečiančius studijuoti svetur. Informacija taip pat skelbiama Medicinos fakulteto studentų skelbimų lentoje. Studentai konsultuojami ir individualiai, aptariamos studijavimo ir mokslinių tyrimų vykdymo užsienyje galimybės. Tiesa, šios pastangos neatrodo veiksmingos, nes nuo programos pradžios tik du studentai 2014 m. dalyvavo Rygoje vykusioje tarptautinėje vasaros stovykloje. (83) Minimas ir dėstytojų bei studentų dalyvavimas Europos Sąjungos kineziterapijos aukštųjų mokyklų tinklo (ENPHE) veikloje, tačiau įrodymų apie dalyvavimą Europos Sąjungos ergoterapijos aukštųjų mokyklų tinklo (ENOTHE) savianalizės suvestinėje nėra (84).

- *Aukštoji mokykla užtikrina tinkamą akademinę ir socialinę paramą.*

Studentų ir dėstytojų tarptautiniam judumui palengvinti reikia didesnės fakulteto ir universiteto akademinės ir finansinės paramos, stipendijų ir kaupiamųjų kreditų. Šios priemonės paspartintų studijų programos ir reabilitacijos raidą Lietuvoje. Per vizitą EG suprato, kad magistrantūros studentus menkai domina tarptautiškumas ir mainai Lietuvoje, Europoje ar likusioje pasaulio dalyje. Šiame gyvenimo etape studentai negali dalyvauti mainų programose dėl sunkiai suderinamų šeiminių gyvenimo, darbo ir kitų asmeninių įsipareigojimų, tad tarptautiškumas jiems neatrodo patrauklus. Kaip matyti iš dėstytojų gyvenimo aprašų, daugelis jų aktyviai dalyvauja tarptautinėje veikloje ir spausdina publikacijas svetur – tai leistų magistrantūros studijų programą labiau paveikti tarptautine įtaka. EG rekomenduotų dėti daugiau pastangų siekiant paskatinti studentus ir sudarant jiems sąlygas dalyvauti šalies ir tarptautinėse konferencijose, trumpuose praktiniuose seminaruose, rengiamuose kituose Lietuvos ir Europos universitetuose. Tai praplėstų studentų, kurie, kaip jau minėta, daugiausia yra šio universiteto absolventai, akiračių.

- *Studijų proceso organizavimas užtikrina tinkamą programos įgyvendinimą ir studijų rezultatų pasiekimą.*

Studijų procesas yra aprašytas SS ir buvo aptartas diskusijose, tačiau ši informacija EG suglumino. Magistrantūros programa yra skirta reabilitacijos magistrams rengti, bet dokumentuose

nera nei bendrojo dalyko, nei modulio, skirto grynai reabilitacijai, pvz., jos koncepcijoms, filosofijai, procesams ir kitiems pirmiau minėtiems aspektams. Susidarė įspūdis, kad abi specialistų grupės – ergoterapeutai ir kineziterapeutai – studijuoja visiškai skirtingus dalykus, o apie tarpprofesines reabilitacijos koncepcijas ir praktikas programoje nekalbama. Galop tą patį laipsnį įgijusių absolventų kompetencijos yra visiškai skirtingo pobūdžio. Atrodo, kad programa, užuot sujungus abiejų profesijų koncepcijas, studentai suskirstomi į dvi profesines grupes. EG priėjo prie išvados, kad būtų pageidautina išplėsti mokslinę programos sritį ir rengti platesnio profilio sveikatos priežiūros specialistus, plėtoti tarpprofesinę reabilitacijos mokymąsi, kad būsimieji absolventai, dirbdami kartu, galėtų toliau plėtoti reabilitaciją bendruomenėje. Dabartinis studijų proceso organizavimas atrodo nepakankamas reabilitacijos magistro laipsniui įgyti.

Magistrantūros studentai buvo patenkinti ir teigiamai atsiliepė apie galimybę studijuoti po pietų, nes tai jiems leidžia suderinti studijas su darbu. Tačiau ši pastaba nesusijusi su programos turinio verte. Remiantis studentų atsiliepimais, išsakytais per diskusiją, darbo krūvis studentams atrodo paskirstytas tinkamai.

- *Studentai skatinami dalyvauti mokslo, meno ir taikomųjų mokslinių tyrimų veikloje.*

Magistro studijų programa yra palyginti nauja, pradėta vykdyti 2007 m. Pasiaiškinus apie studijų rezultatus, jie pasirodė esą dviprasmiški. Vizituojuojant vietoje, studentai tvirtino įgiję daugiau mokslinių tyrimų įgūdžių, pavyzdžiui, susipažinę su įvairiais statistikos metodais. Kaip papildomą magistro studijų programos vertę jie įvardijo galimybę naudotis gausesniais informacijos šaltiniais. Kita vertus, tvirtino tapę geresniais praktikais. Studentai aiškino turį geresnių įsidarbinimo galimybių, nes geba kritiškiau vertinti ir geriau priimti sprendimus. Vienas iš lūkesčių, keliamų magistro laipsnį turintiems specialistams – kritiškai vertinti dabartinę praktiką, kad ją būtų galima tobulinti toliau. Tačiau iš diskusijų su šios programos absolventais arba studentais to neišryškėjo.

EG kelia susirūpinimą baigiamųjų mokslinių darbų, kurie visi vertinami labai aukštais pažymiais, lygis. Remdamasi santraukomis anglų kalba, EG nustatė, kad kai kuriuose baigiamuosiuose darbuose netinkamai naudojama statistika, nepakankamai smulkiai išdėstyta metodologija, o išvados daromos iš labai mažos pavyzdžių imties. Studentų baigiamuosiuose darbuose trūksta kokybinių tyrimų pavyzdžių, nors kitur šiuolaikiniuose reabilitacijos ir sveikatos priežiūros mokslo tyrimuose jie labai ryškūs. Tačiau vienas iš dėstytojų parodė susidomėjimą kokybinių tyrimų koncepcija, kas, tikėtina, bus perteikta ir studentams. Deja, tyrimų temos yra labai siauros srities ir veikiausiai menkai aktualios besiplėtojančios šiuolaikinės reabilitacijos požiūriu. Magistro baigiamieji darbai turėtų būti solidesni, formuluojant jų klausimus reikėtų kviesti daugiau taikomųjų mokslų, pavyzdžiui, ergoterapijos ir kineziterapijos, patirties turinčių lektorių – tai būtų žingsnis į priekį. Turėdama omenyje baigiamųjų darbų temas ir lygį, EG rimtai abejoja, ar tokie

darbai leidžia susiformuoti VII lygio vertam moksliniam požiūriui į reabilitaciją. Didelį postūmį mokslinei veiklai suteiktų ir bendradarbiavimas bei dalyvavimas Europos masto veikloje.

Iš diskusijų su studentais ir absolventais tapo aišku, kad studijomis ir studijavimu jie patenkinti. Programos požiūriu tai teigiama tendencija, tačiau ji byloja, jog studentai ir absolventai veikiausiai nėra pajėgūs apmąstyti, analizuoti ir kritiškai vertinti savo studijų laikotarpio, todėl nesugeba atpažinti programos silpnybių (VII lygio reikalavimai). Tai gali lemti ir per menkas susipažinimas su kitais panašiais kursais Lietuvoje ir svetur, taip pat praktinės patirties tarp bakalauro ir magistro studijų stoka, dėl ko studentai ir absolventai neturi su kuo jų palyginti. EG tikėjosi, kad magistrantūros studentai bus ne tik įgiję geresnių mokslinių tyrimų įgūdžių, bet ir geriau kalbės angliškai, brandžiau mąstys.

Kiekvieno dalyko **mokymosi ir dėstymo metodai** yra išsamiai aprašyti, tačiau visi jie atrodo labai panašiai, konkreti mokymosi veikla smulkiau neapibūdinama. Todėl sunku įvertinti, ar toji veikla yra pati tinkamiausia pirmiau minėtiems VII lygio studijų rezultatams lengviau pasiekti. Problemų sprendimu grįstas mokymasis – veikiausiai vienas iš beveik visiems dalykams tinkamų mokymosi metodų, tačiau per vizitą universitete jo pridėtinę vertę sugebėjo išaiškinti tik vienas pedagoginį išsilavinimą turintis dėstytojas. Dokumentuose apie problemų sprendimu grįsto mokymosi koncepciją ir taikymą aiškiai nerašoma, per vizitą šio tipo mokymosi nepaminėjo nė vienas studentas ar absolventas.

- *Studentų pasiekimų vertinimo sistema yra aiški, vieša ir tinkama studijų rezultatams įvertinti.*

Studentų pasiekimų vertinimas atliekamas laikantis universiteto Senato patvirtintų viešų bendrųjų procedūrų. Kiekvienas dalykas turi vertinimo formatą, bet ir vėl susidaro vaizdas, kad daugumos dalykų vertinimo užduotys panašios į bakalauro studijų programų. Atrodo, kad dauguma dalykų vertinami duodant kelias užduotis ir rengiant uždarus egzaminus, kai tikrinamos žinios, faktai ir pateikiami „teisingi“ atsakymai, nors šiais laikais mokymasis ir žinios suvokiamos taip, kaip nurodoma LKS VII lygio apraše. EG sutinka, kad vertinimo sistema yra aiški, tačiau ji neatitinka VII lygio rezultatų, kurių tikimasi iš magistro laipsnio.

- *Daugumos programos absolventų profesinė veikla atitinka programos vykdytojų lūkesčius.*

SS skirsnyje apie profesinę veiklą tvirtinama, kad 87 proc. absolventų dirba jų profesinę kvalifikaciją atitinkančios kompetencijos reikalaujantį darbą. Kai kurie šios studijų programos absolventai tampa universiteto, kuriame ir gavo išsilavinimą, dėstytojais, keli ketina tęsti studijas doktorantūroje. Per vizitą EG nepavyko susidaryti aiškaus įspūdžio, kokios pridėtinės vertės darbo bendruomenėje ar praktikos požiūriu įgijo magistrantai.

Kai kuriose SS vietose esama painiavos dėl abiejų programos specialybių skirtingumo. Kartais apie kineziterapiją rašoma skirsnelyje, kuris tiktų ir ergoterapijos studentams (72), arba teiginiai pateikiamame tekste vartojami nenuosekliai (20 ir 21, palyginti su 84) ir juose ENOTHE daugiau neminima.

R. Tam, kad ši programa būtų vykdoma magistro lygiu (LKS VII lygis), EG primygtinai rekomenduoja komandai apgalvoti mokymosi ir dėstymo filosofiją, programos ir dalykų praktiką, persvarstyti studijų rezultatus, turinį, mokymosi ir dėstymo metodus ir visų studijų dalykų vertinimą, kad jie atitiktų VII lygio reikalavimus ir leistų pasiekti studijų programos tikslą.

2.6. Programos vadyba

- *Aiškiai paskirstyta atsakomybė už programos įgyvendinimą ir priežiūrą, sprendimų priėmimą.*
- *Periodiškai renkami ir analizuojami duomenys bei kita informacija apie programos įgyvendinimą.*
- *Programos vidinio ir išorinio vertinimo rezultatai veiksmingai panaudojami tobulinant programą.*
- *Į programos vertinimo ir tobulinimo procesus įtraukiami socialiniai dalininkai.*
- *Naudojamos vidinio kokybės užtikrinimo priemonės yra veiksmingos.*

Programų analizė ir vertinimas atliekami vadovaujantis Aukštojo mokslo studijų programų vertinimo metodinėmis rekomendacijomis, patvirtintomis Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2010 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-01-162, ypač – programos vadybos analize, kurią atliekant nagrinėjamos sprendimų priėmimo procedūros ir programos kokybės užtikrinimo būdai (IV skyrius, 108 punktas). Kadangi šis studijų programos išorinis vertinimas yra pirmasis, nėra galimybės aptarti pokyčių, įvykusių nuo studijų programos pradžios.

Reabilitacijos magistro programa pradėta vykdyti 2007 m. ir iš pradžių buvo numatyta ergoterapijos magistro ir kineziterapijos magistro laipsniui teikti (*ši informacija gauta žodžiu per EG vizitą*). Tačiau atrodo, kad direkcija, atsakinga už akademinę studijas, nusprendė įgyvendinti jungtinę Reabilitacijos magistro studijų programą, skirtą abiem specialistų grupėms – ergoterapeutams ir kineziterapeutams. Tokio sprendimo logika iš dokumentacijos lieka neaiški. Kaip pastebėjo EG, atsakomybė už sprendimus ir programos įgyvendinimo priežiūrą aiškiai išdėstyta vertikalia tvarka, bet ir toliau neaišku, kaip, kodėl ar koku lygiu formalizuojami sprendimai. Dėstytojai, studentai ir socialiniai partneriai patvirtino, kad socialiniai dalininkai gana plačiai įtraukiami į grįžtamojo ryšio procesą. Tačiau, regis, šis įtraukimas daugiausia apsiriboja nuomonėmis, kasdienėmis diskusijomis tarp personalo ir studentų, metinė grįžtamojo ryšio sesija ir klausimynu. Nors visos šios priemonės atrodo visai tinkamos ir veiksmingos, trūksta produktyvumo, nes niekas neformalizuojama, neformuluojami jokie pagrindiniai veiklos rodikliai ir nefiksuoja tiksliniai rezultatai.

Aišku, kad ten, kur minimos vidinės kokybės užtikrinimo priemonės (SS, 2.6.2, 26 p.), vietoje termino „insurance“ (liet. draudimas) turėtų būti terminas „assurance“ (liet. užtikrinimas, garantija). Nurodoma, kad atliekami periodiniai ir epizodiniai vertinimai, tačiau jokių tai leidžiančių patikrinti pavyzdžių, kurių lankydamosi vietoje prašė EG, nepateikta ir neparodyta. Tas pats pasakytina ir apie tarp studentų vykdomus tyrimus. Egzaminų rezultatų aptarimas ir vertinimas yra itin svarbūs programos kokybei, tačiau neaišku, kaip jie vyksta, išskyrus metų pabaigoje rengiamą suinteresuotų socialinių dalininkų diskusiją, apie kurią ekspertų grupei paaiškinta per vizitą universitete. Priemonės, kurių imamasi dėstytojų pedagoginei kompetencijai gerinti ir tobulinti, yra labai sveikintinos ir prisideda prie pastangų užtikrinti dėstyimo kokybę, bet lieka neaišku, kuo jos skiriasi nuo tų, kurios taikomos bakalauro studijose.

Apskritai magistro studijų programos organizavimas kelia EG labai didelį susirūpinimą. EG primygtinai rekomenduoja, kad universitetas ir fakultetas apmąstyti ir įvertinti, kaip dabartinė Reabilitacijos magistro studijų programa tenkina šiuolaikinės visuomenės lūkesčius ir poreikius, ir nuspręsti, ar tokia, kokia yra dabar, programa vis dar tinkama, ar turėtų būti pertvarkyta ir sukurtos reabilitacijos sričių magistrantūros programos; ar visuomenės poreikius geriausiai patenkintų bendresnė VII lygio programa, skirta visiems reabilitacijos specialistams, ar, atsižvelgiant į reabilitacijos raidą Lietuvoje, geriausias sprendimas būtų konkrečios profesinės ergoterapijos, kineziterapijos ir kitų reabilitacijos specializacijų magistro programos, nes tai yra atskiros sritys ir jos susijusios su sveikatos priežiūros praktikos plėtra visuomenėje, skirta šių dienų poreikiams tenkinti. Nors akademinė pagalba susijusi vien su moksliniu kursu, studentai visuotinai kalba apie ją kaip apie naudingą ir leidžiančią geriau suprasti bei kritiškai vertinti literatūrą, o socialiniai dalininkai naujuosius įgūdžius laiko naudingais darbo aplinkoje, magistrantūros absolventai ir studentai, regis, nori įgyti gilesnį supratimą, gauti daugiau profesinės srities žinių ir įgūdžių. Iš diskusijų su studentais ir absolventais EG akivaizdžiai įsitikino, kad lyderystės, vadybos ir verslumo žinios bei gebėjimai apsiriboja keliais teoriniais užsiėmimais ir studentai bei absolventai neturi galimybių juos pritaikyti praktiškai. Šiuolaikinėje reabilitacijos ir sveikatos priežiūros praktikoje minėtieji gebėjimai laikomi esminiais, taigi apie juos taip pat siūlytina pagalvoti.

2.7. Išskirtinės kokybės pavyzdžiai*

* Jeigu yra tokių, kuriuos galima pateikti kaip gerąją praktiką

III. REKOMENDACIJOS

1. Studijų programos komandai primygtinai rekomenduojama persvarstyti programos tikslus ir struktūrą mokslinių tyrimų ir (arba) profesinės kokybės, lyderystės, verslumo ir inovacijų požiūriu. Kaip minėta pirmiau, to galima pasiekti per visiems reabilitologams skirtą jungtinę magistrantūros studijų programą su įprastiniais ir bendraisiais dalykais ar moduliais ir tinkamu, šiuolaikišku profesinių specializuotų modulių portfeliu, iš kurio studentai galėtų rinktis patirčiai įgyti reikalingus dalykus. Kita galimybė – kurti atskiras skirtingų specializacijų magistrantūros programas, kuriose vis tiek būtų dėstoma dalis tų pačių bendrųjų dalykų ir modulių, pvz., mokslinių tyrimų metodai.

Universitetui reikia nuodugniai apgalvoti visas galimybes, išsiaiškinti bendruomenės ir visuomenės poreikius ir paklausą, o paskui kruopščiai parengti tokį programos paketą, kuris siektų LKS VII lygį, geriausiai atitiktų programos paskirtį ir prilygtų Europoje bei kitose pasaulio šalyse dėstomoms magistrantūros programoms.

2. Ekspertų grupė studijų programos komandai primygtinai rekomenduoja iš naujo įvertinti visų dalykų studijų rezultatų lygį ir užtikrinti visišką jų atitiktį LKS VII lygiui, o paskui parengti tokį turinį ir mokymosi bei studijų metodiką, kurie derėtų su programos ir dalykų tikslais, studijų rezultatais ir vertinimais, leistų išugdyti šiuolaikiškus, kritiškus ir savarankiškai mąstančius reabilitacijos praktikus. Kaip parodė tyrimai, pagrindinis studentų mokymosi variklis yra įvertinimas, tad metodikos ir užduotys turi tinkamai derėti su studijų rezultatais ir dėstymu. Studijų programos komandai primygtinai rekomenduojama persvarstyti visos programos vertinimo praktiką.

3. Nors dabartinė pedagogų komanda yra stipri ir buria paties įvairiausio profilio reabilitacijos bei susijusių sričių specialistus, universitetui patariama įsileisti daugiau šiuolaikinės reabilitacijos specializacijų, t. y. ergoterapijos, kineziterapijos ir kitų reabilitacijos sričių, pvz., taikomosios fizinės veiklos. Dabartinį pedagoginį personalą reikia skatinti siekti mokslų daktaro laipsnio kvalifikacijos ir remti, tačiau kartu būtina kviestis šį laipsnį jau turinčių kolegų iš visos Lietuvos ir kitų Europos šalių. Be to, sustiprinti dėstytojų komandą ir patobulinti studijų turinį padėtų personalo skatinimas imtis pedagoginių studijų ir mokslinių tyrimų, dalyvavimas Lietuvoje ir Europoje vykstančiuose mainuose.

4. Reikėtų įdiegti labiau formalizuotą grįžtamojo ryšio sistemą ir teikti informaciją apie tai, kaip elgiamasi su iš skirtingų socialinių dalininkų gautu grįžtamuoju ryšiu bei patarimais, kad socialiniai dalininkai galėtų lengvai stebėti ir revizuoti pokyčius bei patobulimus.

5. Rekomenduojama remti ir skatinti pedagoginį personalą ir studentus plėsti tarptautinę veiklą studijų programos kontekste. To galima pasiekti netrikdant nusistovėjusio magistrantų gyvenimo, pavyzdžiui, kūrybiškai taikant nuotolinio mokymosi sprendimus. Daugiau informacijos,

ateinančios iš už universiteto ribų, ir mainai labiau praplėstų akiratį, taip reikalingą šio lygio išsilavinimui.

6. Rekomenduojama stiprinti į studentą orientuotus mokymosi metodus, pvz., taikyti problemų sprendimu grįstą mokymąsi; taip pat reikalingas susijęs tolesnis dėstytojų pedagoginis rengimas.

7. Reikia pagerinti magistro baigiamųjų darbų lygį pasirenkamų temų požiūriu, didžiausią dėmesį skiriant tinkamai kokybinių mokslinių tyrimų metodologijai ir statistikai. Be to, primygtinai rekomenduojama naudoti ir kitas, pvz., kokybines, mokslinių tyrimų sistemas.

IV. SANTRAUKA

Programos tikslai ir studijų rezultatai

Iš dokumentacijos ir diskusijų su įvairiais socialiniais dalininkais paaiškėjo, kad Reabilitacijos magistro studijų programos tikslas nėra aiškiai apibrėžtas, todėl sunku suprasti, kaip patenkinami visuomenės ir specialistų poreikiai. Studijų programos tikslai ir dalykų studijų rezultatai neatitinka LKS VII lygio reikalavimų, kaip, beje, ir studijų turinys, dėstymo metodai ir vertinimas. Ekspertų grupė primygtinai rekomenduoja iš naujo įvertinti studijų programos tikslus ir juos palyginti su LKS VII lygio reikalavimais bei kitomis Lietuvoje dėstomomis magistrantūros programomis, taip pat panašiomis studijų programomis Europoje.

Programos sandara

Studijų programos sandara atspindi tikslus ir išryškina dilemą – rengti mokslininkus ar aukštos kvalifikacijos praktikus, turėti vieną programą abiem specialybėms ar vis dėlto po atskirą kiekvienai jų. Abiem specialybėms dėstomi kai kurie tie patys bendriniai moduliai, o kai kurie skiriasi lygiu ir kontaktinių valandų skaičiumi, todėl atrodo, kad abiem specialybėms suteikti tą patį magistro laipsnį yra neteisinga.

Kai bus pasirinkta studijų programos (-ų) filosofija ir pagrindinis tikslas, EG rekomenduoja kartu su įvairiais socialiniais dalininkais persvarstyti ir pertvarkyti studijų turinį, atsižvelgiant į šiuolaikines tendencijas ir įrodymais pagrįstą reabilitacijos praktiką, taikomą Lietuvoje ir užsienyje.

Personalas

Pedagoginis personalas yra patyręs, skelbia daug mokslinių publikacijų įvairiomis temomis, tačiau profesinį personalą ir jo struktūrą reikėtų gerinti, skatinant ir remiant personalo pedagoginės kvalifikacijos kėlimą, dalyvavimą profesinėse studijose ir moksliniuose tyrimuose, taip pat kviečiant prie komandos prisijungti daktaro laipsnį įgijusių ir profesinės patirties turinčių dėstytojų iš kitų aukštųjų mokyklų.

Materialieji ištekliai

Patalpos ir mokymosi ištekliai labai geri, tačiau galėtų būti daugiau profesinės literatūros ir lengviau prieinamos internetinės duomenų bazės, pvz., slaugos ir susijusios sveikatos literatūros duomenų bazė „Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature“ (CINAHL). Magistrantūros studentus reikėtų skatinti skaityti daugiau literatūros anglų kalba, kad jie galėtų dalyvauti tarptautinėse akademinėse diskusijose ir mainuose – tai leistų šiame universitete rengiamiems reabilitacijos specialistams įgyti geresnį išsilavinimą.

Studijų eiga ir jos vertinimas

Studijų eigos procesai aprašyti aiškiai, tačiau dėl neaiškių tikslų ir studijų rezultatų jie ne iki galo atspindi magistrantūros studijas.

Programos vadyba

Programos vadyba aprašyta tinkamai, komunikacija vyksta įvairiais kanalais ir lygiais. Tačiau priežiūros procesas galėtų būti labiau formalizuotas – tai leistų stebėti programos ir studijų dalykų raidą.

V. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

VILNIAUS UNIVERSITETO studijų programa *REABILITACIJA* studijų programa (valstybinis kodas – 621B30001) vertinama **neigiamai**.

Studijų programos įvertinimas balais pagal žemiau pateiktas vertinimo sritis.

Nr.	Vertinimo sritis	Vertinimo sritis balais*
1.	Programos tikslai ir studijų rezultatai	1
2.	Programos sandara	1
3.	Personalas	2
4.	Materialieji ištekliai	4
5.	Studijų eiga ir jos vertinimas	1
6.	Programos vadyba	2
	Iš viso:	11

* 1 - Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2 - Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3 - Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4 - Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: Team leader:	Dr. Raija Kuisma
Grupės nariai: Team members:	Dr. John Xerri de Caro
	Prof. dr. Manuela Ferreira
	Dr. Marie-Antoinette Minis
	Dr. Milda Žukauskienė
	Živilė Kondrotaitė

<...>

Paslaugos teikėjas patvirtina, jog yra susipažinęs su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 235 straipsnio, numatančio atsakomybę už melagingą ar žinomai neteisingai atliktą vertimą, reikalavimais.

Vertėjos rekvizitai (vardas, pavardė, parašas)